

ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษาบริษัทกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้า
อุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

**The Effects of Environmental Information Disclosure on Firm Performance of
Thai-Listed Firms : An Investigation of Resource Group, Industrial Goods
Group, and Real Estate and Construction Group**

ภัทรภรณ์ เฟื่องทอง

Phattaraporn Fueangthong

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Prince of Songkla University

2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษาบริษัทกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

ผู้เขียน นางภัทรภรณ์ เฟื่องทอง

สาขาวิชา การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ดร.เอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์)

.....กรรมการ
(ดร.กุลวดี ลิมอุสันโน)

.....กรรมการ
(ดร.เอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคล
ที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ดร.เอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นางภัทรภรณ์ เฟื่องทอง)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางภัทรภรณ์ เฟื่องทอง)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษาบริษัทกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
ผู้เขียน	นางภัทรภรณ์ เฟื่องทอง
สาขาวิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มดังกล่าว และศึกษาความแตกต่างของผลการดำเนินงานระหว่างกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน กรอบแนวคิดงานวิจัยนี้พัฒนาจากทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย ทฤษฎีความชอบธรรม และแนวคิดการเปิดเผยข้อมูล จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 525 บริษัทโดยเก็บจาก ปี 2551 ถึง 2553 เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) และการวิเคราะห์ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรอิสระสองกลุ่ม (Independent Samples *t*-test) โดยใช้ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในระดับมากมีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยที่ระดับการเปิดเผยข้อมูลทั้ง 3 ปีที่ทำการศึกษามีความใกล้เคียงกัน ระดับของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินงานทั้ง 3 ปีที่ทำการวิจัย และงานวิจัยนี้ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมากกับกลุ่มที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย

ผลจากงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่ายังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน

คำสำคัญ : ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย และทฤษฎีความชอบธรรม แนวคิดการเปิดเผยข้อมูล ผลการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น

Thesis Title The Effects of Environmental Information Disclosure on Firm Performance of Thai-Listed Firms : An Investigation of Resource Group, Industrial Goods Group, and Real Estates and Construction Group

Author Mrs.Phattaraporn Fueangthong

Major Program Master of Accountancy

Academic Year 2012

ABSTRACT

The purposes of this study are to investigate the environmental disclosure of listed firms; the relationship between environmental-disclosure levels and financial-firm performance; and the different financial-firm performance of the high and the low environmental-disclosure levels-firms. The theoretical framework is developed from stakeholder theory legitimacy theory, along with disclosure concept. The samples of this study consisted of 525 firms listed on the SET during 2008 to 2010, including resource group, industrial goods group, and real estates and construction group. Simple regression and independent sample t-test were used to analyze data at the significant level of .05.

It was discovered that the numbers of disclosure firms increased and no significant difference of disclosure levels among studied firms; the relationships between environmental disclosure level and firm performance during the research periods were positive but insignificant; and there was no significant difference in firm performance between high and low-environmental disclosure firms.

The results encourage further empirical studies so as to obtain a consensus regarding the impact of environmental-disclosure levels on firm performance.

Keywords : Stakeholder theory, legitimacy theory, disclosure concept, financial performance, return on assets, return on equity

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากการให้คำปรึกษา และชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้องและถูกวิธี โดย ดร.เอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่อง ตลอดจนถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์ ในฐานะประธานกรรมการ ดร.กุลวดี ถิมอุสัน โน คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และ ดร.อรนิชา โพธิ์ทอง ผู้ซึ่งให้คำแนะนำหัวเรื่อง วิทยานิพนธ์ รวมถึงบุคคลากรของหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิตทุกท่านที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาหนังสือและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จไปด้วยดี

อนึ่งความดีและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่เป็นผู้อบรมสั่งสอน ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยเสมอมา คุณประโยชน์ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันการศึกษาอันทรงคุณค่าและเกื้อหนุนประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมไว้ ณ โอกาสนี้

ภัทรภรณ์ เฟื่องทอง

พฤษภาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(10)
รายการภาพประกอบ	(11)
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	7
1.3 คำถามในการวิจัย	7
1.4 สมมติฐานการวิจัย	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.6 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	10
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	12
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	15
2.2.1 แนวคิดการเปิดเผยข้อมูล	16
2.2.2 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย	18
2.2.3 ทฤษฎีความชอบธรรม	19
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
2.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
3	วิธีดำเนินการวิจัย	28
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
	3.2 การรวบรวมข้อมูล	29
	3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวัดค่าของตัวแปร	30
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	33
4	ผลการวิจัย	37
	4.1 ภาพรวมเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลและผลการดำเนินงาน	37
	4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	47
5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	57
	5.1 สรุปผลการวิจัย	57
	5.2 การอภิปรายผล	60
	5.3 ประโยชน์ที่ได้รับ	63
	5.4 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในงานวิจัย	64
	บรรณานุกรม	66
	ภาคผนวก	73
	ภาคผนวก ก กระดาษทำการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม	74
	ภาคผนวก ข ประวัติผู้เขียน	80

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
4.1	แสดงระดับคะแนนการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามปี พ.ศ.	38
4.2	แสดงระดับคะแนนการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมและปีที่ทำการศึกษา	39
4.3	แสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามตามรายการที่เปิดเผย	40
4.4	แสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามรายการตามกลุ่มอุตสาหกรรม	41
4.5	แสดงผลการดำเนินงาน	46
4.6	แสดงขนาดของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและจำนวนบริษัท	50
4.7	แสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	50
4.8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงาน	53
4.9	แสดงผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสูงกับกลุ่มที่เปิดเผยต่ำ	55
4.10	ตารางสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	56

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	27
4.1 ภาพแสดงร้อยละของกลุ่มอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษา	38

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในหลายประเทศทั่วโลกส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ สภาพลม ฟ้า อากาศ ผิดแปลกไปจากเดิม ภัยธรรมชาติรุนแรงเกิดมากขึ้น ทั้งน้ำท่วม แผ่นดินไหว พายุที่รุนแรงขึ้น อากาศร้อนผิดปกติ รวมทั้งโรคระบาด ซึ่งเป็นผลกระทบต่อชุมชนและประเทศชาติเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษเพิ่มมากขึ้นทุกขณะและเป็นอันตรายต่อมนุษย์ ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เช่น อุทกภัยในปี 2554 ทำให้พื้นที่กว่า 150 ล้านไร่ ทั้งพื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมใน 65 จังหวัด 684 อำเภอได้รับความเสียหาย ราษฎรทั้งในภาคเหนือภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับความเดือดร้อนกว่า 4 ล้านครัวเรือน ค่าความเสียหายประมาณกว่า 1.4 ล้านล้านบาท

อิสริย์ โชว์วิวัฒนา (2553) และพรนภา ชีระกุล (2555) ศึกษาพบว่า การขยายตัวและการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นบางองค์กรจึงเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการจัดทำโครงการเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น บริษัท ปตท. จำกัด(มหาชน) มีโครงการวิจัยและพัฒนา น้ำมันดีเซลเทคโนโลยีใหม่ Bio-Hydrogenated Diesel” และบริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) จัดทำโครงการหัวใจสีเขียว เป็นโครงการที่กระตุ้นปลูกฝังพนักงานให้อนุรักษ์ธรรมชาติ ด้วยการรณรงค์หลายรูปแบบทั้งการอบรมสัมมนา และกิจกรรมต่าง ๆ การดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆดังกล่าวจะนำมาซึ่งต้นทุนหรือค่าใช้จ่าย นักบัญชีในฐานะผู้จัดทำบัญชีขององค์กรจึงควรเข้ามามีบทบาทในการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (อิสริย์ โชว์วิวัฒนา, 2553, น.47-51 และพรนภา ชีระกุล, 2555) เพราะการบัญชีสิ่งแวดล้อมสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและความรับผิดชอบของธุรกิจที่มีต่อสิ่งแวดล้อม โดยผ่านการเปิดเผยข้อมูล การนำเสนอรายงานและมาตรฐานในการบันทึกข้อมูล ให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์กรธุรกิจรับรู้ และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารในการกำหนดนโยบาย

ขององค์กรธุรกิจ และกระตุ้นให้องค์กรธุรกิจคำนึงถึงสภาพแวดล้อมมากขึ้น (พิพัฒน์ นนทนาธรณ์, 2553, น. 318) แต่ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดกับนักบัญชีและผู้สอบบัญชีที่ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม คือ การขาดมาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีสิ่งแวดล้อมที่สามารถนำไปเป็นกรอบในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ เช่น การรับรู้ (Recognition) ค่าความเสียหายว่าเมื่อเกิดคดีความฟ้องร้องจะเรียกค่าเสียหายจากคู่กรณีเมื่อใด ควรจะรับรู้เมื่อเกิดคดีฟ้องร้องต่อศาล หรือเมื่อองค์กรจะต้องจ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนมาก จะบันทึกรายงาน และจัดประเภทของรายงานนี้อย่างไร เป็นระยะเวลานานเท่าไร รวมทั้งการเปิดเผย (Disclosure) อย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม ไม่มากจนทำลายชื่อเสียงและภาพลักษณ์ขององค์กร หรือเปิดเผยน้อยจนการเปิดเผยข้อมูลไม่เพียงพอ (อิสริย์ โชว์วิวัฒนา, 2553, น.47-51 และพรนภา ชีระกุล, 2555)

ทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้ความสำคัญแก่สังคมและสิ่งแวดล้อม คงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องนำแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (Corporate Social Responsibility : CSR) มาปรับใช้กับองค์กร CSR เป็นการดำเนินกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกองค์กร คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรภายในและภายนอกองค์กร เพื่อจะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยเป้าหมายสูงสุด คือ การสร้างความยั่งยืนให้แก่องค์กรธุรกิจไปพร้อมกับการสร้างความเจริญให้แก่สังคม เพราะธุรกิจไม่สามารถปฏิเสธการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้ เพราะหากสังคมนรอบข้างไม่สามารถดำรงอยู่ ธุรกิจจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้เช่นกัน ดังนั้น การรายงานขององค์กรธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกิจกรรมที่แสดงออกว่าเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมให้สาธารณชนรับรู้ อาจนำมาซึ่งประโยชน์ต่างๆ ต่อองค์กรได้ เช่น องค์กรได้รับความเชื่อถือจากผู้บริโภคและทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้น นำมาซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร สร้างขวัญกำลังใจและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน รักษาพนักงานที่มีความสามารถให้อยู่กับองค์กร ลดต้นทุนการจ้างงานและการฝึกอบรมพนักงานใหม่ หรือลดต้นทุนการบำบัดสารพิษซึ่งอาจเกิดจากกระบวนการผลิตเป็นต้น (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2555)

การรายงานสิ่งแวดล้อมเป็นความตั้งใจขององค์กรที่ต้องการเปิดเผยข้อมูลกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมต่อสาธารณชน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ที่มีความสนใจ โดยในรายงานสิ่งแวดล้อมจะแสดงข้อมูลความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อ

การดำเนินกิจกรรมขององค์กรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น นโยบายสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ โครงสร้างขององค์กร และกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยเผยแพร่และรายงานสู่สาธารณชนตามระยะเวลาที่องค์กรกำหนดไว้ รายงานสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 2 ส่วนคือ ภายนอกองค์กร และภายในองค์กร (พิพัฒน์ นนทนาธรณ์, 2553, น.318-319) โดยหลักการรายงานสิ่งแวดล้อมภายนอกจะประกอบด้วย การเปิดเผยข้อมูลโดยยึดหลักความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร การนำเสนอข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับการตัดสินใจของผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูล และการนำเสนอกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร ขณะที่หลักการรายงานสิ่งแวดล้อมภายในนั้นจะประกอบไปด้วย การกำหนดหรือแก้ไขนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ และโครงการต่าง ๆ ขององค์กร และการสร้างแรงจูงใจผู้บริหารและพนักงานให้มีการสนับสนุนกิจกรรมสิ่งแวดล้อมขององค์กร

Gray, Bebbington & Walters (1994) เสนอว่าการรายงานด้านสิ่งแวดล้อมสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ

1. รายงานทางการเงิน โดยแสดงรายการเป็นสินทรัพย์สิ่งแวดล้อม หนี้สินสิ่งแวดล้อม รายได้สิ่งแวดล้อม ค่าใช้จ่ายสิ่งแวดล้อมแยกเป็นรายการต่างหากจากรายการอื่นอย่างชัดเจน หรือนำไปแสดงแยกต่างหากเป็นรายงานทางการเงินเชิงนิเวศน์ (Eco-Financial Report, Eco-Balance Sheet)

2. รายงานที่ใช้รายงานทางการเงิน โดยการนำเสนอข้อมูลรายงานประเภทอื่นของกิจการตัวอย่าง เช่น รายงานประจำปี (Annual Report) รายงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ (Eco Report) รายงานเสนอผู้บริหาร (Message from Director Discussion and Analysis: MD & A) การเปิดเผยตามสื่อต่างๆ ได้แก่ วิดีโอ CD – ROM, Web Site, Intranet เป็นต้น

ประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีสำหรับการบัญชีสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทำให้ไม่มีแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลและนำเสนอรายงาน แต่จะใช้การอ้างอิงจากความต้องการข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียกับองค์กรธุรกิจ รวมทั้งการอ้างอิงจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดแนวทางหรือข้อมูลที่จะต้องรายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น องค์กรสหประชาชาติได้ออกข้อเสนอแนะสำหรับการรายงานทางการเงินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้ รายงานของคณะกรรมการบริษัทควรมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกิจการและอุตสาหกรรม นโยบายสิ่งแวดล้อมที่ถือปฏิบัติ การปรับปรุงนโยบายสิ่งแวดล้อม การปล่อยของเสียสู่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

กับกิจการ การสนองตอบต่อข้อกำหนดของรัฐบาล กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกิจการ ผลกระทบของมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการลงทุนและกำไรของกิจการ ดัชนีที่มีสาระสำคัญที่ถือเป็นค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบัน และดัชนีที่มีสาระสำคัญที่ถือเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนในงวดปัจจุบัน การเปิดเผยและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารสามารถเลือกปฏิบัติได้ดังนี้

- 1) รายงานสิ่งแวดล้อมแยกต่างหากจากรายงานทางการเงิน โดยเผยแพร่พร้อมกับรายงานทางการเงิน
- 2) รายงานสิ่งแวดล้อมแยกต่างหากจากรายงานทางการเงิน โดยเผยแพร่ในช่วงเวลาที่แตกต่างจากรายงานทางการเงิน
- 3) รายงานสิ่งแวดล้อมรวมไว้ในรายงานทางการเงิน (พิพัฒน์ นนทนาธรณ์, 2553, น. 318-320)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเริ่มจัดตั้งสถาบันธุรกิจเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility Institute : CSRI) ขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม 2550 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดำเนินการเกี่ยวกับ CSR เพิ่มมากขึ้น (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, 2555) ที่ตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมนโยบายของตลาดหลักทรัพย์ในเรื่องดังกล่าว คณะทำงานส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์(ก.ล.ต.) ให้หลักการที่สำคัญการเปิดเผยข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นการปฏิบัติตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (Corporate Social Responsibility : CSR) 8 ประการ ได้แก่ (คณะทำงานส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน, 2551, น. 8)

1. การกำกับดูแลกิจการที่ดี
2. การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม
3. การเคารพสิทธิและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม
4. ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค
5. การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม
6. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
7. การเผยแพร่ข่าวสารจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม
8. การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

แม้ว่าองค์กรแต่ละแห่งจะนำแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจมาใช้ แต่ก็ยังขาดความเข้าใจและการปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการรายงานหรือการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร เพราะระบบบัญชีที่มีอยู่ในปัจจุบันจะแสดงเฉพาะรายการทางเศรษฐกิจที่สามารถวัดค่าเป็นตัวเงินได้เท่านั้น และไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลที่บ่งชี้ผลการปฏิบัติงาน (Performance Indicator) ด้านสิ่งแวดล้อมกับผู้บริหารได้เพียงพอ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะส่งผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันและความยั่งยืนของธุรกิจเพราะหากองค์กรใดสามารถปรับกลยุทธ์ในการบริหารงานด้วยการริเริ่มนำแนวคิดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ในองค์กร เช่น การลดจำนวนของเสีย (Reduce) แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) โดยการส่งไปผลิตเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) นอกจากองค์กรช่วยลดการใช้ทรัพยากร พลังงาน ค่าใช้จ่ายในการกำจัดมลพิษ ความเสี่ยงที่จะเกิดต่อชุมชนรอบตัวแล้ว ยังก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ออกกฎหมายสิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน ลูกค้าและพนักงาน สร้างชื่อเสียง และความเป็นผู้นำด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและท้ายที่สุดยังเพิ่มโอกาสทางธุรกิจที่เป็นผลมาจากความคิดริเริ่มเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อม (อุปพันธ์ ทวีผล, 2543, น. 47)

การรายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นการรายงานโดยสมัครใจของแต่ละองค์กร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) แม้แต่นโยบายทางบัญชีก็มีได้ระบุถึงการรายงานด้านสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน สำหรับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมของภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทย พบว่าบางบริษัทเปิดเผยมาก บางบริษัทเปิดเผยน้อยหรือไม่เปิดเผยเลย สาเหตุที่บริษัทไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากบริษัทไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลมีต้นทุนในการรวบรวมข้อมูล และข้อมูลเป็นความลับของบริษัทเป็นต้น (พฤษภา พึงจิตต์ประไพ, 2551, น.11) มูลเหตุจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลการรักษาสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดจากสาเหตุ เช่น เพื่อเสริมสร้างภาพจน์ของบริษัทต่อสาธารณชนรวมทั้งต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อลดความเสี่ยงการต่อต้านจากสังคม และเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้บังคับ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม พบว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของผู้ลงทุนที่มีต่อบริษัท ส่งเสริมภาพลักษณ์และเพิ่มผลตอบแทนการลงทุน เช่น พฤษภา พึงจิตต์ประไพ (2551) พบว่า ขนาดของกิจการ ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี และความสามารถในการทำกำไรสามารถอธิบายระดับการเปิดเผยข้อมูล

สิ่งแวดล้อมและสังคมได้อย่างชัดเจน Brammer & Pavelin (2006) พบว่ากิจการที่มีขนาดใหญ่ หนี้สินต่ำ และโครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบถือหุ้นกระจาย มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมอย่างสมัครใจ อีกทั้งนโยบายส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและผลการวิจัยด้านการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญเพราะเป็นการสนับสนุนความเชื่อมั่นของนักลงทุน และเป็นการเพิ่มภาพลักษณ์ขององค์กร ดังนั้นบริษัทต่าง ๆ จึงควรจะมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการเปิดเผยด้านผลการดำเนินงานธุรกิจสู่สาธารณชนมากขึ้น เพื่อเป็นการสื่อสารให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลในการพิจารณาประกอบการลงทุน และเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

กิตติมา อัครนุพงษ์ (2555) ศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นการเปิดเผยแบบสมัครใจ ซึ่งการเปิดเผยส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะเชิงบรรยาย เกี่ยวกับผลกระทบของกระบวนการผลิตต่อสิ่งแวดล้อม นโยบายการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมต่างๆ ของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสถานะแวดล้อม อย่างไรก็ตามปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากประชาชนเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมในกิจการ ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจึงเป็นส่วนหนึ่งในการลดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมของกิจการ บริษัทต่างๆ จึงได้มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานธุรกิจสู่สาธารณชนมากขึ้น เพื่อสื่อสารให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลเพิ่มเติมในการประกอบการพิจารณาลงทุน และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ลงทุนที่ต้องการจะเห็นนโยบายและการดำเนินงานของบริษัทที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมภายใต้ความเสี่ยงที่ผู้ลงทุนยอมรับได้ อันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือผลการดำเนินงานของบริษัทที่ดีขึ้นนั่นเอง

แม้ว่าจนถึงขณะนี้จะยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจะสนับสนุนผลการดำเนินงานของบริษัท แต่งานวิจัยเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนในต่างประเทศหลายงาน ได้เห็นพ้องกันว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้ลงทุน ต่อภาพลักษณ์ของบริษัทและต่อผลตอบแทนการลงทุน (Cowen, Ferreri & Parker, 1987)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และ
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของผลการดำเนินงานระหว่างกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมากกับกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย

1.3 คำถามในการวิจัย

1. บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีจำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอยู่เท่าใดและบริษัทดังกล่าวเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับใด
2. ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง สัมพันธ์กับผลการดำเนินงานหรือไม่ และเป็นไปในทิศทางใด
3. กลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมากกับกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อยมีการดำเนินงานแตกต่างกันหรือไม่

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ได้มีการนำข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจมาเปิดเผยต่อสาธารณชนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใดนั้น โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1A: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวนมากกว่าร้อยละ 50 มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน

สมมติฐานการวิจัยที่ 1B: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (มากกว่าร้อยละ 50)

การที่บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ได้มีการนำข้อมูลสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจมาเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงธุรกิจ อาจส่งผลต่อการดำเนินงานที่ดีขึ้นต่อกิจการธุรกิจหรือไม่นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 2A: ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 3A: ผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก (มากกว่าร้อยละ 50) สูงกว่าผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย (น้อยกว่าร้อยละ 30)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของอุตสาหกรรม กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

2. ทราบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของอุตสาหกรรม กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

3. เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาหาแนวทางในการกำกับดูแลกิจการให้มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในระดับที่เหมาะสมต่อไป
4. เพื่อใช้ในการตัดสินใจของนักลงทุน และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ที่มีความสนใจการรายงานข้อมูลสิ่งแวดล้อม ต่อการดำเนินงานของธุรกิจ
5. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายด้านการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยให้มีการบังคับใช้และปฏิบัติตามอย่างเข้มงวดมากขึ้น

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยในครั้งนี้ มุ่งทำการศึกษาถึงระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง เพื่อให้ทราบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลแก่ผู้ใช้ข้อมูลมากน้อยเพียงใด และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สนับสนุนต่อผลการดำเนินงานหรือไม่ โดยผลการดำเนินงานวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Assets : ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) สำหรับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ งบการเงิน รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี(แบบ 56-1) โดยสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) และจากเว็บไซต์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.6.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่างานวิจัยในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ศึกษากลุ่มอุตสาหกรรม คือ กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (พฤษยา พิงจิตต์ประไพ, 2551, น.23 สุกันยา ห้วยผัด, 2550, น.7 และ จอมขวัญ รัชตะวรรณ, 2549, น.22) ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรม 3 กลุ่ม

ดังกล่าวโดยยกเว้นหมวดกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น บริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอน และบริษัทที่เพิ่งจดทะเบียนเข้ามาใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป (ศุภันยา ห้วยผัด, 2550, น.7 วัลภา ฐิตเมธากุล, 2552, น.25 และ วรรณิการ์ สิทธิดำรงค์, 2550, น.22) ทำให้ได้จำนวนประชากรศึกษาในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 525 บริษัท แยกเป็นกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจำนวน 234 บริษัท กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 228 บริษัท และกลุ่มทรัพยากรอีกจำนวน 63 บริษัท

1.6.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้จะดำเนินการในช่วงเวลาตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ. 2554 – พฤษภาคม พ.ศ.

2556 รายละเอียดแสดงดังนี้

ตารางที่ 1.1 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลา	การดำเนินงาน
ธันวาคม พ.ศ. 2554 – มกราคม พ.ศ. 2555	ส่งโครงร่างวิจัย
กุมภาพันธ์ – มีนาคม พ.ศ. 2555	ส่งบทที่ 1
มีนาคม – พฤษภาคม พ.ศ. 2555	ส่งบทที่ 2
มิถุนายน – กรกฎาคม พ.ศ. 2555	ส่งบทที่ 3
สิงหาคม พ.ศ. 2555 – มีนาคม พ.ศ. 2556	ส่งบทที่ 4 และ 5
เมษายน – พฤษภาคม พ.ศ. 2556	ส่งรายงานฉบับสมบูรณ์

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม (Environmental Disclosures) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลทั้งที่เป็นตัวเงิน (Financial Data) และไม่เป็นตัวเงิน (Non-Financial Data) เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น การเปิดเผยในด้านความตั้งใจหรือจุดมุ่งหมาย ผลการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม การใช้จ่ายเงินหรือการตั้งเงินสำรองในด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลอื่นที่แสดงถึงการแสดงออกในเรื่องความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของบริษัท เป็นต้น (จอมขวัญ รัชตะวรรณ, 2549, น.6)

ตลาดหลักทรัพย์ หมายถึง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บริษัทจดทะเบียน หมายถึง บริษัทจดทะเบียนตามข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

หมวดอุตสาหกรรม หมายถึง กลุ่มอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดศึกษาใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Assets : ROA) หมายถึง อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ จะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความสามารถของฝ่ายบริหารในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อสร้างผลกำไรหรือผลตอบแทนให้แก่กิจการ โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยด้านแหล่งเงินทุนหรือต้นทุนของเงินทุน (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2552, น.477)

อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) หมายถึง อัตราผลตอบแทนที่แสดงถึงความสามารถโดยภาพรวมของการสร้างผลตอบแทนให้แก่ผู้เป็นเจ้าของกิจการ (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2552, น.477)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสำคัญและผลกระทบของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้แบ่งเนื้อหาเป็น 4 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เป็นการนำเสนอ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมโดยจะ กล่าวถึงแนวคิดการเปิดเผยข้อมูล ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย และทฤษฎีความชอบธรรม ในส่วนที่ 3 เป็นการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และผลการดำเนินงาน และส่วนที่ 4 นำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันการรายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการรายงานโดยสมัครใจของแต่ละองค์กร โดยไม่มีกฎระเบียบใดๆมาบังคับ แม้แต่นโยบายทางบัญชีก็ยังมีได้ระบุถึงการรายงานด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรายงานด้านสิ่งแวดล้อม เช่น The United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) และ International Standards of Accounting and Reporting (ISAR) ออกแนวทางที่อาจเลือกปฏิบัติสำหรับบริษัทที่มีความสมัครใจจัดทำบัญชีด้านสิ่งแวดล้อม และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างสมัครใจถือเป็นก้าวแรกที่จะทำให้เกิดพัฒนาในเรื่องการจัดทำรายงานทางการเงินที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Financial Reporting) (จอมขวัญ รัชตะวรรณ, 2549, น.3)

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎระเบียบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (The Securities and Exchange Commission : SEC) ที่กำหนดเกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อมไว้ 3 ข้อ ดังนี้ ข้อ 101 กำหนดให้บริษัทต้องเปิดเผยผลกระทบที่เป็นสาระสำคัญต่อค่าใช้จ่ายในการลงทุน กำไรและฐานะการแข่งขันของบริษัทหรือการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม และต้องเปิดเผยประมาณการค่าใช้จ่ายสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้วย ข้อ 103 กำหนดให้บริษัทต้องเปิดเผยถึงการดำเนินงานตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นภายใต้กฎหมายสิ่งแวดล้อมและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง และข้อ 303 กำหนดให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมโดยการอธิบายและวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม กฎระเบียบข้อบังคับข้อผูกพัน เหตุการณ์ หรือความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อสภาพคล่องและทรัพยากรด้านเงินทุนของบริษัท (อิสริย์ โชรวิวัฒนา, 2551, น.49)

ในประเทศไทย การรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(สผ.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ออกแนวทางปฏิบัติตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการรัฐวิสาหกิจหรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม 2553 ซึ่งเจ้าของโครงการทั้งที่เป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ โครงการร่วมเอกชน หรือโครงการเอกชน ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ในกรณีที่เป็นการที่ต้องได้รับอนุญาตจากราชการตามกฎหมาย เจ้าของโครงการจะต้องเสนอรายงานต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายนั้นด้วย นอกจากนี้เมื่อรายงานได้รับความเห็นชอบแล้วเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายในการพิจารณาสั่งอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาต จะต้องนำมาตรการตามที่เสนอไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ไปกำหนดเป็นเงื่อนไขในการสั่งอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาตด้วย (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555)

ข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนต้องเปิดเผยเกี่ยวกับข้อมูลสิ่งแวดล้อมในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ในส่วนของการจัดหาผลิตภัณฑ์หรือบริการ ข้อ ข. เรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และออกหลักเกณฑ์ขั้นต่ำของการเปิดเผย

ข้อมูลว่าหากกระบวนการผลิตหรือการกำจัดวัตถุอันตรายใช้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้อธิบาย
 คำเนิการของบริษัทเพื่อลดผลกระทบในเรื่องดังกล่าวและระบุว่าผลการปฏิบัติจริงในระยะ 3 ปีที่
 ผ่านมาเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ หากมีข้อพิพาทหรือข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้
 ระบุด้วย พร้อมทั้งอธิบายแนวทางการแก้ไขข้อพิพาทดังกล่าว นอกจากนี้ในกรณีที่สำนักงาน ก.ล.ด.
 เห็นว่าเอกสารหรือรายงานดังกล่าวมีข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือมีข้อความคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือใน
 กรณีอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อประโยชน์ของผู้ถือหลักทรัพย์หรือต่อการตัดสินใจลงทุน สำนักงาน
 ก.ล.ด. มีอำนาจสั่งการตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ปี 2535 ให้
 บริษัทจัดส่งข้อมูลเพิ่มเติม หรือให้ชี้แจงเพิ่มเติม หรือให้จัดให้มีผู้ตรวจสอบดำเนินการตรวจสอบเป็น
 กรณีพิเศษ และในกรณีที่บริษัทฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว บริษัทต้องระวางโทษตามมาตรา 274 คือ
 โทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ 3,000 บาท ตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้
 ถูกต้อง (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2555)

นอกจากนี้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2552) เรื่องการนำเสนออง
 การเงิน ได้กล่าวถึงเป็นคำอธิบายเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 14 ว่า “..กิจการหลายแห่งยังนำเสนอรายงาน
 เพิ่มเติมนอกเหนือจากงบการเงิน เช่น รายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หรืองบมูลค่าเพิ่ม (งบที่แสดงถึง
 กิจกรรมที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่กิจการ รวมถึงการแบ่งสรรมูลค่าเพิ่ม
 ดังกล่าวแก่ ลูกค้า สังคม ลูกจ้าง รัฐบาล สิ่งแวดล้อม และเจ้าของเงินทุน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
 อุตสาหกรรมซึ่งปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีสาระสำคัญ และเมื่อพิจารณาว่าพนักงานเป็นกลุ่มผู้ใช้งบ
 การเงินที่สำคัญ” กิจการควรแสดงข้อมูลดังกล่าวเพิ่มเติมหากผู้บริหารเชื่อว่าข้อมูลเหล่านั้นจะช่วย
 ผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ : มาตรฐานการ
 บัญชี ฉบับที่ 1, มปป., น.13)

สำหรับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมของภาคอุตสาหกรรมใน
 ประเทศไทย บางบริษัทเปิดเผยมาก บางบริษัทเปิดเผยน้อยหรือไม่มีการเปิดเผยสาเหตุที่บริษัทไม่
 เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากองค์กรไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของ
 การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว มีต้นทุนในการรวบรวมข้อมูล และข้อมูลเป็นความลับของบริษัท ส่วน
 เหตุผลของความต้องการที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมนั้น เกิดจากมีมูลเหตุจูงใจใน
 การเปิดเผย เช่น เพื่อเสริมสร้างภาพพจน์ของบริษัทต่อสาธารณชนรวมทั้งต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อ

ลดความเสี่ยงการต่อต้านจากสังคม และเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้บังคับ เป็นต้น นอกจากนี้สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม คือ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้บริหารระดับสูงรับรู้ประโยชน์ของการเปิดเผยข้อมูล (พฤกษา พิงจิตต์ประไพ, 2551, น. 11)

การเปิดเผยข้อมูลเป็นช่องทางสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ถือหุ้นที่เป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของบริษัท สามารถติดตามการดำเนินงานของผู้บริหารได้ โดยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทอย่างต่อเนื่องในส่วนที่สำคัญและจำเป็นต่อการตัดสินใจลงทุน ให้ผู้ลงทุนได้ทราบ โดยข้อมูลที่เปิดเผยมักมีความถูกต้อง เพียงพอ ทันเวลา และกระจายสู่ตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องได้อย่างทั่วถึง เพื่อเป็นการสร้างความยุติธรรม สร้างสภาพคล่อง และทำให้ตลาดหลักทรัพย์ดำเนินการได้อย่างเป็นระเบียบ (ศุกันยา ห้วยผัด, 2550, น.37-38)

ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทจึงมีความสำคัญต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้ พนักงาน องค์กร ประชาชน และหน่วยงานของรัฐ ระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ถึงแม้การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมเป็นการเสริมสร้างภาพพจน์ของบริษัทต่อสาธารณชน รวมทั้งต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อลดความเสี่ยงการต่อต้านจากสังคม และเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบที่ใช้บังคับ แต่ทิศทางการตอบสนองของบริษัทต่อการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม ยังไม่สามารถหาข้อสรุปที่ชัดเจนแน่นอนได้

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมเป็นการเปิดเผย

ข้อมูลโดยสมัครใจ (Voluntary Disclosures) โดยยังไม่มีรูปแบบของการเปิดเผยที่ชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

2.2.1 แนวคิดการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Concept)

2.2.2 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory)

2.2.3 ทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory)

2.2.1 แนวคิดการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Concept)

การเปิดเผยข้อมูลหมายถึง รูปแบบ การจัดรายการ และข้อมูลในงบการเงินหมายเหตุประกอบงบการเงิน คำศัพท์ที่ใช้ การแยกประเภทรายการ เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดมูลค่ารายการและเหตุการณ์ทางบัญชี นโยบายการบัญชี การเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นช่วยให้งบการเงินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กิจการควรเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง หรือเปิดเผยข้อมูลอื่นที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการโดยรวม ในการเปิดเผยข้อมูล กิจการควรคำนึงถึงความเพียงพอ ความถูกต้องตามควรและความสมบูรณ์ของข้อมูลนั้น กิจการควรเปิดเผยข้อมูลที่มีนัยสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ข้อมูลอาจเปิดเผยไว้ในงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน รายละเอียดประกอบหรือตารางประกอบ เป็นต้น (นิพันธ์ เห็น โชคชัยชนะ และ ศิลพร ศรีจันเพชร, 2552, น.12.1-12.18)

การเปิดเผยข้อมูลและการรายงานทางการเงินของบริษัท เป็นการลดความไม่เท่าเทียมกันของการเข้าถึงข้อมูล (Information Asymmetry) ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้บริหารและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ซึ่งข้อมูลที่เปิดเผยมีการควบคุม และการตรวจสอบ บางบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ เช่น การคาดการณ์ของฝ่ายบริหาร การนำเสนอผลการดำเนินงานโดยนักวิเคราะห์ทางการเงินข่าวประชาสัมพันธ์ และรายงานอื่น ๆ ของบริษัท เพื่อให้ให้นักลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ (Healy, & Palepu, 2001, p.405-406) ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการตัดสินใจของนักลงทุนในการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดทุน ซึ่งนักลงทุนมีความต้องการและรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน ตามแต่ประโยชน์ที่จะได้รับ จึงมีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้เป็นแบบแผนเดียวกัน แต่ก็มีบางบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลที่มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อาจเป็นเพราะบริษัทเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับในการเปิดเผยข้อมูล หรือต้องการดึงดูดนักลงทุนให้ลงทุนในบริษัท (ปีติพร แหวนทอง, 2549, น.15)

วัตถุประสงค์ของการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจข้อมูลที่นำเสนอและช่วยให้งบการเงินมีลักษณะเชิงคุณภาพ ได้แก่ ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้ ดังนั้นกิจการจึงควรเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดและเป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามควร สมบูรณ์ และเพียงพอ (นิพนธ์ เห็น โสภชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันทพร, 2552, น.12.1)

ข้อมูลที่ควรเปิดเผย ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่เกิดขึ้นระหว่างงวดบัญชี เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการ รายการพิเศษ ข้อผิดพลาดที่สำคัญ เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบดุล เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง การดำเนินงานต่อเนื่อง การดำเนินงานที่ยกเลิก การเสนอข้อมูลทางการเงิน จำแนกตามส่วนงาน ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การเปิดเผยข้อมูลสามารถแบ่งได้ดังนี้ คือ

1.1 การเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดหรือข้อบังคับ (Mandatory Disclosure) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลหรือรายการขั้นต่ำที่บริษัทต้องเปิดเผยตามข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

1.2 การเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ (Voluntary Disclosure) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลหรือรายการที่อยู่นอกเหนือข้อบังคับซึ่งถือเป็นทางเลือกอิสระสำหรับบริษัทที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับการตัดสินใจแก่ผู้ใช้อข้อมูลอย่างสมัครใจ

1.3 การเปิดเผยข้อมูลโดยภาพรวม (Total Disclosure) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลหรือรายการตามข้อกำหนดและการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ

การเปิดเผยข้อมูล (Disclosure) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยที่บริษัทมีหน้าที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ข้อมูลที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงราคาซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัท หรือมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้นของบริษัท หรือจำเป็นต่อการตัดสินใจในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ผู้ลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน

การเปิดเผยข้อมูล จะต้องครอบคลุมรายการเช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการ รายการพิเศษ ข้อผิดพลาดที่สำคัญ เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบดุล เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นภายในหน้าเป็นต้น และทันต่อเหตุการณ์ มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ รวมทั้งความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ซึ่งการเปิดเผยเป็นสื่อกลางข้อมูลระหว่างบริษัทกับนักลงทุน ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงิน การเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นจะช่วยให้งบการเงินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและไม่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดในข้อมูลที่นำเสนอ

2.2.2 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory)

Buchholz (1998) and McWilliams & Siegel (2001) พบว่าทฤษฎีนี้มุ่งเน้นนโยบายของบริษัทที่สร้างผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ประกอบด้วย ลูกค้า พนักงาน ผู้ถือหุ้น คู่ค้า คู่แข่ง ภาครัฐ และชุมชน แนวคิดนี้เสนอว่าบริษัทมีภาระที่จะต้องตอบสนองความต้องการให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท หรืออีกแนวความคิดหนึ่งกล่าวว่า ทฤษฎีนี้เป็นเรื่องการจัดการผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Management) โดยพิจารณาความต้องการ (Need) ความสนใจ (Interest) และผลกระทบ (Impact) ที่เกิดขึ้นจากนโยบายและการดำเนินงานของบริษัท เพราะบริษัทจะสามารถดำรงอยู่และดำเนินกิจการเจริญก้าวหน้าหรือล่มสลาย ถือเป็นความชอบธรรมของผู้ที่มีส่วนได้เสียกับบริษัทเป็นผู้กำหนด (อนันตชัย ยุธประธม, 2550, น.25-30)

นอกจากนี้ Ullman (1985) อ้างถึงในงานของ จอมขวัญ รัชตะวรรณ (2549) กล่าวว่า ได้พัฒนาทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย จากหลักการของผู้มีส่วนได้เสียด้านการบริหารและการวางแผนกลยุทธ์จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทและผู้มีส่วนได้เสีย โดยแบ่งมุมมองเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสียเป็น 3 มิติ ได้แก่ 1. อิทธิพลของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Power) คือ กิจการจะตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่ของกิจการ 2. การแสดงออกทางกลยุทธ์ (Strategic Posture) คือ การกระทำที่ผู้บริหารแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้เสีย 3. ผลการดำเนินงานทางการเงิน (Economic Performance) คือ ผลการดำเนินงานทางการเงินในอดีตและปัจจุบันของกิจการ ภายใต้มุมมองของผู้มีส่วนได้เสีย บริษัทจะระบุกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญที่สุดและจะบริหารความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ของบริษัท ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายมีความสำคัญต่อบริษัทไม่เหมือนกันและส่งผลกระทบต่อบริษัทแตกต่างกัน บริษัทไม่สามารถจะ

ตอบสนองความต้องการทุกอย่างของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มได้ ดังนั้น ผู้มีส่วนได้เสียที่บริษัทเห็นว่ามีความสำคัญจะได้รับการตอบสนองความต้องการก่อนผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น หนทางหนึ่งที่จะตอบสนองความต้องการได้ คือ การเปิดเผยข้อมูลอย่างสมัครใจ เช่น บริษัทเปิดเผยข้อมูลอย่างสมัครใจเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อจะบอกกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียบางกลุ่มที่มีความสนใจด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมว่า การดำเนินงานของบริษัทคำนึงถึงผลกระทบทางสังคมเสมอ

การศึกษาผลงานวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) เป็นทฤษฎีของการบริหารจัดการองค์กรต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย โดยแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียอื่น โดยองค์กรจะต้องรับผิดชอบและตอบสนองความต้องการต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่แตกต่างกัน

ทฤษฎีนี้จึงถูกนำมาใช้ในงานวิจัย เพื่อเป็นการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้เสีย โดยองค์กรจะตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียในแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน และต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากนโยบายและผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

2.2.3 ทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory)

ทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่น่ามาใช้อธิบายเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม โดยงานวิจัยของ De Villiers & Van Staden (2006) กล่าวว่า ทฤษฎีความชอบธรรมโดยทั่วไปจะถูกนำไปใช้ในการวิจัยการบัญชีด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (SEAR) สอดคล้องกับงานวิจัยของ O'Donovan (2001) ผลการวิจัยสนับสนุนว่าทฤษฎีความชอบธรรมเปรียบเสมือนปัจจัยการชี้แจงสำหรับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม Wilmshurst & Frost (2000) กล่าวว่า แรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลต่อสังคมเกิดจากการที่องค์กรต้องการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการยอมรับ ทฤษฎีความชอบธรรมเน้นว่าฝ่ายบริหารของกิจการควรทำอย่างไรเพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคม และเมื่อกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น กิจการจะต้องหาวิธีการเพื่อทำให้เกิดความเชื่อถือและการยอมรับของสังคมผ่านการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ ทฤษฎีความชอบธรรมเสนอว่ากิจการที่ต้องการสร้างการรับรู้และความห่วงใยต่อสังคมต้องตรวจวัดเพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมและการกระทำขององค์กรเป็นที่ยอมรับของสังคม การรายงานในหัวข้อเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้ในรายงานประจำปีจะเป็นสิ่งที่จะเสริมสร้างความเข้าใจของสังคมต่อการจัดการขององค์กร Ahmad & Sulaiman (2004) ยังได้กล่าวว่าทฤษฎีความชอบธรรมเป็นพื้นฐานที่

ก่อให้เกิดข้อผูกมัดทางสังคมระหว่างองค์กรกับสังคม โดยองค์กรจะต้องมีเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกัน กับความต้องการของสังคมเพื่อจะทำให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้ Cho & Patten (2007) กล่าวว่า ทฤษฎีความชอบธรรมแนะนำให้บริษัทที่มีผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีควรเปิดเผยข้อมูล ในรายงานประจำปีให้ครอบคลุมข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวกมากขึ้น ผลการวิจัยยังแสดงหลักฐาน ว่าธรรมชาติของการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวนั้นแตกต่างกันในการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัว เงิน

ผลงานวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของ องค์กรเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นให้สังคมได้รับรู้ถึงบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ซึ่งในแง่ ของเศรษฐศาสตร์และกฎหมายเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นส่วนที่สำคัญ ที่สุดในการดำเนินกิจการ ดังนั้นรูปแบบของการรายงานข้อมูลส่วนใหญ่ของกิจการจึงโน้มเอียงและ เน้นหนักไปยังการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรทางด้านเชิงบวกมากกว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านเชิงลบ (ธิดา พุฒยงกูร, 2549, น.17)

ดังนั้นทฤษฎีความชอบธรรม นำมาใช้อธิบายการดำเนินธุรกิจขององค์กร โดย องค์กรจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย และสังคมยอมรับ เพื่อให้้องค์กรสามารถดำเนินกิจการ และอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม แนวคิดการเปิดเผยข้อมูล ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย และทฤษฎี ความชอบธรรม พบว่าไม่มีทฤษฎีเฉพาะที่สามารถอธิบายถึงเหตุผลการเปิดเผยข้อมูลอย่างสมัครใจ ได้อย่างสมบูรณ์ถูกต้อง แต่พบว่าทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสอดคล้องกันกับทฤษฎีความชอบธรรม และสองทฤษฎีมักถูกใช้สนับสนุนซึ่งกันและกัน (อนันตชัย ชูประดม, 2550, น.26-27) ทั้งนี้บริษัท ต่างๆ ให้ความสำคัญและคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเห็นได้จาก จำนวนรายงานเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีจำนวนมากขึ้น และกำลังได้รับความสนใจจากนัก บัญชี นักวิจัย บริษัท และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อผลการดำเนินงาน โดยมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับตัวแปรต้น คือระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และ ตัวแปรตาม คือ ผลการดำเนินงานของกิจการ

ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมพบว่าขนาดของกิจการ ประเภทของอุตสาหกรรม และนโยบายการเปิดเผยสิ่งแวดล้อม มีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน

ขนาดของกิจการ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม พบว่าขนาดของกิจการมีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอย่างสมัครใจของกิจการ เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่มีบุคลากร เครื่องมือ ระบบข้อมูลทางบัญชี และความพร้อมด้านต่าง ๆ มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก นอกจากนี้บริษัทขนาดใหญ่จะเป็นที่เฝ้ามองจากกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม และได้รับแรงกดดันในการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม Suttipun & Stanton (2011) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับขนาดของบริษัท ชนิดของอุตสาหกรรม ลักษณะของเจ้าของ ประเทศของผู้ก่อตั้งกิจการ และความสามารถในการทำกำไรของกิจการ โดยผลการศึกษาพบว่า ขนาดของบริษัทเท่านั้นที่สามารถอธิบายการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brammer & Pavelin (2006) ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอย่างสมัครใจของบริษัทขนาดใหญ่ในประเทศอังกฤษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคุณภาพในการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอย่างสมัครใจ โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงิน รายงานประจำปี รวมถึงข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง จากนั้นใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอย่างสมัครใจ พบว่ากิจการที่มีขนาดใหญ่ หนี้สินต่ำ และโครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบถือหุ้นกระจาย สามารถอธิบายระดับการเปิดเผยข้อมูลอย่างสมัครใจ

ได้ และ Deegan & Gordon (1996) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกรณีศึกษาบริษัทออสเตรเลีย พบว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับขนาดของกิจการ สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย มนตรี ช่วยชู (2539) ได้พิจารณาขนาดจากทุนจดทะเบียนชำระแล้ว จำนวนพนักงาน จำนวนสินทรัพย์ และรายได้ พบว่าบริษัทขนาดใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทขนาดเล็กในบางเรื่อง เช่น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อชุมชน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และบริษัทขนาดใหญ่เปิดเผยข้อมูลในระดับที่ผู้มีส่วนได้เสีย เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้ ลูกหนี้ ประชาชน และหน่วยงานของรัฐ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก

ประเภทอุตสาหกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมพบว่า ประเภทอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในระดับที่ความแตกต่างกันเนื่องจากแต่ละบริษัทมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมตามลักษณะเฉพาะของกิจกรรมดำเนินงาน จากงานวิจัยของ Stanwick & Stanwick (2006) ที่ศึกษาระดับของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทในประเทศญี่ปุ่น จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอุตสาหกรรมหนัก กลุ่มบริการ และกลุ่มสินค้าอุปโภค พบว่า กลุ่มสินค้าอุปโภคมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง กลุ่มบริการจะมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และกลุ่มอุตสาหกรรมหนักจะมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ นอกจากนี้ Ahmad & Suliman (2004) ศึกษาถึงขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมโดยสมัครใจและศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่จูงใจให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี โดยการวิเคราะห์สาระจากข้อมูลการเปิดเผยในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศมาเลเซียและส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมและกลุ่มธุรกิจก่อสร้าง ผลจากการศึกษากลุ่มธุรกิจทั้งสองมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม คือ เพื่อปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และเพื่อทำตามมาตรฐาน ISO 14000 และในงานวิจัยของ Perry & Sheng (1999) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของประเทศสิงคโปร์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี พบว่าองค์กรในประเทศสิงคโปร์ส่วนใหญ่ยังมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ โดยสาเหตุของการไม่เปิดเผยข้อมูลเกิด

จากการที่บริษัทเชื่อว่ากิจการของตนไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การไม่เชื่อว่าการลงทุนเพื่อปรับปรุงแก้ไขสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรจะทำให้ประหยัดต้นทุนหรือจะทำให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ถือหุ้นมากขึ้น รวมทั้งการขาดแรงกดดันจากภาครัฐบาลในการส่งเสริมให้มีข้อบังคับเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยของ พงกษา พิงจิตต์ประไพ (2551) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ผลการวิจัย พบว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นั้นมีความแตกต่างกันตามประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมและขนาดของอุตสาหกรรม ไม่มีรูปแบบแนวทางที่กำหนดไว้ให้ต้องจัดทำและบังคับให้เปิดเผยข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลจึงเป็นการเปิดเผยตามความสมัครใจของบริษัทและเป็นข้อมูลที่สนับสนุนต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่บริษัท ผลการศึกษาพบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและสังคมบริษัทส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับร้อยละ 40-49 และงานวิจัยของ อังคณา อรินพไพบูลย์ (2548) ศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทจดทะเบียน กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากผลการศึกษาพบว่า บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร โดยส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมในงบการเงินและรายงานประจำปี

นโยบายการเปิดเผยสิ่งแวดล้อม

ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีความแตกต่างกันขึ้นกับนโยบายการเปิดเผยที่แตกต่างกัน จากงานวิจัยของ Tilt (2001) ศึกษาเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัท และการเปิดเผยนโยบายสิ่งแวดล้อมของบริษัทในประเทศออสเตรเลีย พบว่าบริษัทยังมีแนวโน้มการรายงานด้านสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าประเทศอื่นอย่างที่ไม่คาดคิดมาก่อน การรายงานในบางส่วนมีความแตกต่างกันระหว่างหัวข้อของนโยบายสิ่งแวดล้อมกับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญพบว่าบริษัทจะรายงานข้อมูลทางสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรมากกว่าที่จะนำเสนอต่อบุคคลภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยของ นิตยา วงศ์ภินันท์วัฒนา, วิไลลักษณ์ แสงอรุณ, วรณศิลป์ ทิมแย้มประเสริฐ, วันดี อ็อคปัญญา (2547) ที่ศึกษาเปรียบเทียบขนาดของการเปิดเผยข้อมูลนโยบายสิ่งแวดล้อมของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใน

แต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม และเปรียบเทียบขนาดของการเปิดเผยข้อมูลนโยบายสิ่งแวดล้อมของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับบริษัทในประเทศออสเตรเลีย โดยเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลนโยบายสิ่งแวดล้อม 2 ประเภท คือ นโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และนโยบายที่กำหนดชัดเจนเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ มีการเปิดเผยข้อมูลนโยบายสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันทั้งนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและนโยบายที่กำหนดชัดเจนเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนบรรทัดเฉลี่ยที่ทำการเปิดเผยข้อมูลนโยบายสิ่งแวดล้อมของแต่ละอุตสาหกรรมพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ จะเปิดเผยข้อมูลนโยบายการรักษาสิ่งแวดล้อมแต่ละด้านแตกต่างกันออกไปโดยจะเน้นการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเป็นหลัก สำหรับการเปรียบเทียบขนาดของการเปิดเผยข้อมูลนโยบายสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบริษัทในประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลนโยบายการรักษาสิ่งแวดล้อมทั่วไปน้อยกว่าบริษัทในประเทศออสเตรเลีย เมื่อพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลนโยบายการรักษาสิ่งแวดล้อมที่กำหนดชัดเจน พบว่าบริษัทในประเทศไทยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ขยะและมลภาวะ การตรวจติดตามสิ่งแวดล้อมและคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มากกว่าบริษัทในประเทศออสเตรเลีย ในขณะที่บริษัทในประเทศออสเตรเลียเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการนำมาใช้ใหม่ การนำกลับมาใช้ใหม่ และความยั่งยืน กฎหมายสิ่งแวดล้อม การจัดหาทุน และการวิจัยและพัฒนา มากกว่าบริษัทในประเทศไทย

การทบทวนงานวิจัยของประเทศไทยและต่างประเทศสรุปได้ว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับขนาดของบริษัท ประเภทของอุตสาหกรรม และนโยบายการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทเป็นสำคัญ

ผลการดำเนินงาน

การศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่า การเปิดเผยข้อมูลสนับสนุนต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท เช่น Tsoutsoua (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทในดัชนี S&P 500 จากข้อมูลช่วงปี ค.ศ. 1996 – 2000 ด้วยการใช้วิธีเชิงประจักษ์ ผลการศึกษาพบว่าความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรสนับสนุนต่อผลการดำเนินงานโดยใช้ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Asset : ROA) อัตรา

ผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) และ อัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย (Return on Sale : ROS) ซึ่ง Roberts (1992) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเปิดเผยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยวัดค่าผลการดำเนินงานทางการเงินจากอัตรากำไรสุทธิของ สินทรัพย์ พบว่า การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมต่ำ และบริษัทมีผลการดำเนินงานที่ไม่ดี ซึ่งบริษัทจะเห็นความสำคัญของการทำกำไรมากกว่าการจ่ายเงินไปเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อ สังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hasseldine, Salama & Toms (2005) ได้ทำการศึกษา ระหว่าง คุณภาพการเปิดเผยข้อมูลหรือระดับการเปิดเผยข้อมูล อะไรที่ส่งผลกระทบต่อ การเปิดเผยข้อมูล สิ่งแวดล้อมของบริษัทที่มีชื่อเสียงในสหราชอาณาจักร พบว่า การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสนับสนุน ผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทและทำให้บริษัทที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อมอีกด้วย

นอกจากนี้ Haniffa & Cooke (2005) ใช้กำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) พบว่า บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมสนับสนุนต่อผลการ ดำเนินงาน เนื่องจากบริษัทต้องการใช้รายงานประจำปีเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ และ กิจกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายของบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Cowen, Ferreri & Parker (1987) ได้ทำการศึกษาลักษณะของบริษัทที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมโดยวัด ค่าจากกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) พบว่า ผลการดำเนินงานเป็นปัจจัย หนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและ Connelly & Limpaphayom (2004) ได้ทำการศึกษาการรายงานด้านสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานของบริษัท โดยวัดค่าจาก อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และ Tobin's Q พบว่าผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมนั้น สนับสนุนผลการดำเนินงานในระยะยาวของบริษัท

อย่างไรก็ตาม Patten (2002) พบว่า การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมไม่สามารถอธิบาย ผลการดำเนินงานของบริษัทได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานในประเทศไทยของ บุญภา นุชิตภาพ (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลการดำเนินงาน โดยใช้ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Asset : ROA) อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) และอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้รวม พบว่า ในภาพรวมระดับการเปิดเผยข้อมูลความ รับผิดชอบต่อสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท

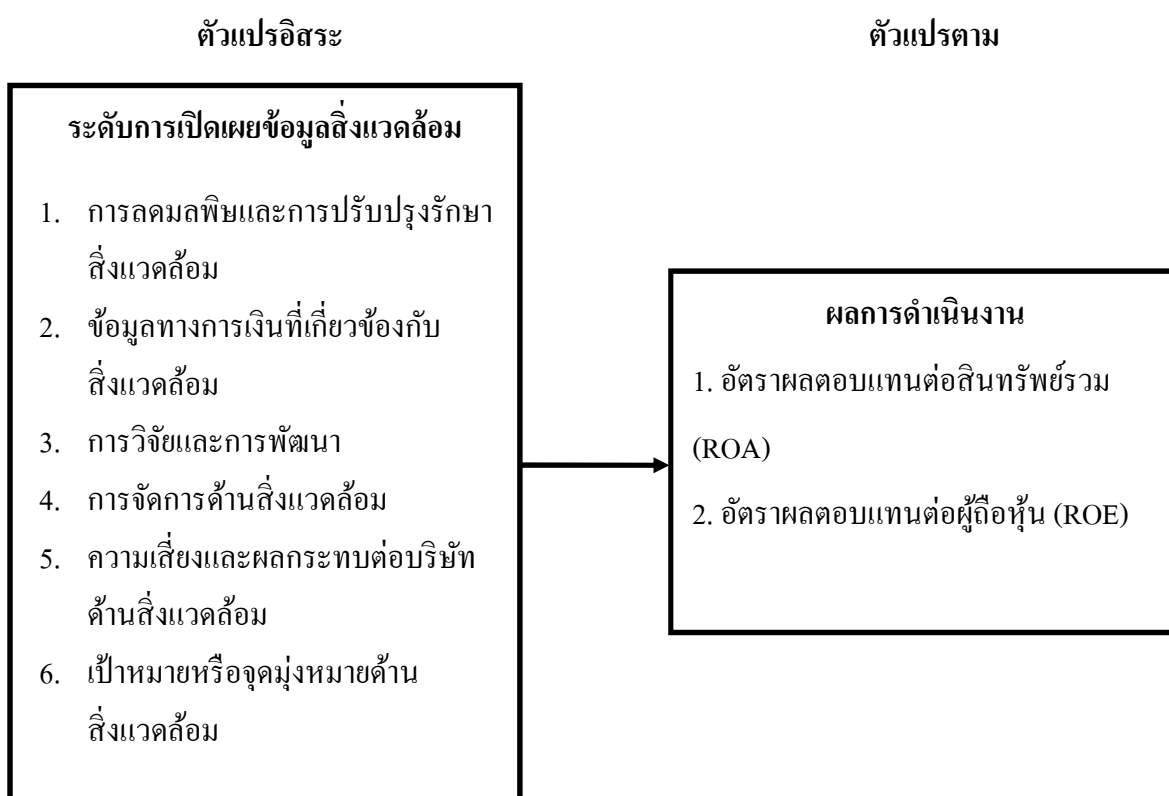
การทบทวนงานวิจัยข้างต้น ทำให้ทราบว่าบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจะสนับสนุนต่อผลการดำเนินงานที่ดีซึ่งการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าบริษัทได้ทำให้สังคมดีขึ้น แต่บริษัทที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญกับการทำกำไรให้แก่บริษัทมากกว่าที่จะเสียค่าใช้จ่ายกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่เลือกใช้ คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Assets : ROA) และ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) โดยผลการดำเนินงาน ซึ่งในที่นี้หมายถึง อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Assets : ROA) และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมีผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในทิศทางใด จึงเป็นเหตุจูงใจให้งานวิจัยนี้เกิดขึ้น

2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนผลงานวิจัยในอดีตพบว่า มีการทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทางสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก เช่น งานวิจัยต่างประเทศ Ahmad & Suliman (2004) ศึกษาถึงขอบเขตของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมโดยสมัครใจและศึกษาปัจจัยที่จูงใจให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี Perry & Sheng (1999) ศึกษาเรื่องการเปิดการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในประเทศสิงคโปร์ สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย บุญบา นุชิตภาพ (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลการดำเนินงาน และศุกันยา ห้วยผัด (2550) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นต้น โดยนักวิจัยในโครงการวิจัยต่างๆ ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแตกต่างกันไปขึ้นกับประเด็นที่นักวิจัยสนใจและวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อให้สามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ไปทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการศึกษาของตัวแปรอิสระ ระดับการเปิดเผยข้อมูล สิ่งแวดล้อม โดยกำหนดรายการที่ใช้ในการตรวจสอบ ซึ่งอ้างอิงข้อมูลจากงานวิจัยของ สุกันยา ห้วย ผัด (2550) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลในส่วนที่ 1 ของกระดาษทำการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูล ในการกำหนดรายการเปิดเผยด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 6 ข้อหลัก ดังรายละเอียดปรากฏตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 2.1 แผนภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาบริษัทกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง” เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ที่ศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการศึกษาวิจัย เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 การรวบรวมข้อมูล
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและตัวแปรในการวัดค่า
- 3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษากลุ่มอุตสาหกรรม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (พุกยา พิงจิตต์ประไพ, 2551, น.23 สุกันยา ห้วยผัด, 2550, น.7 และจอมขวัญ รัชตะวรรณ, 2549, น.22) ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรม 3 กลุ่มดังกล่าว ได้แก่ กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยยกเว้นหมวดกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากมีการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ยกเว้นบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายถูกเพิกถอน และยกเว้นบริษัทที่เพิ่งจดทะเบียนเข้ามาใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป (สุกันยา ห้วยผัด, 2550, น.7 วัลภา จิตเมธากุล, 2552, น.25 และกรณีการ สิทิดำรงค์, 2550, น.

22) ทำให้มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 175 บริษัท เนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มาก จึงกำหนดศึกษาทั้งหมด โดยทำการศึกษาปี พ.ศ. 2551-2553 ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 525 ปีบริษัท ดังรายละเอียดแสดงดังตาราง 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มอุตสาหกรรม	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง (บริษัท)			
	(บริษัท)	ปี พ.ศ. 2551	ปี พ.ศ. 2552	ปี พ.ศ. 2553	รวม
	กลุ่มทรัพยากร	21	21	21	21
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	76	76	76	76	228
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	78	78	78	78	234
รวม	175	175	175	175	525

3.2 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวแปรอิสระ: ระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของแต่ละบริษัท ซึ่งข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยด้านสิ่งแวดล้อมจากรายงานประจำปี และแบบแสดงรายงานประจำปี 56-1 ประจำปี พ.ศ. 2551 - 2553 ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ www.set.or.th และจากเว็บไซต์ของบริษัท โดยวัดค่าการเปิดเผยข้อมูลจากเครื่องมือที่เป็นกระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Scoring Sheet) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยพบว่าสามารถนำแนวคิดกระดาษทำการของศุภันษา ห้วยผัด (2550, น.148-163) ซึ่งได้พัฒนาจากกระดาษทำการของผู้วิจัยหลายท่านด้วยกันทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย เช่น Cormier, D., & Gordon, I.M. (2001) Deegan, C., & Rankin, M. (1996) Deegan, C., & Rankin, M. (1997) Gray, R., Kouhy, R., & Lavers, S. (1995) Haniffa, R.M., & Cooke, T.E. (2005) Hall, J.A. (2002) Smith and Tondkar (2005) Mangos & Lewis (1995) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ

56-1) โดยมีผู้วิจัยอื่น นำกระดาษทำการดังกล่าวไปใช้ในงานวิจัย เช่น บุญบา นุชิตภาพ (2551) และจากกระดาษทำการดังกล่าวผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลในส่วนที่ 1 รายการด้านสิ่งแวดล้อม ของกระดาษทำการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบรายการแต่ละบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และเป็นแนวทางในการให้คะแนนการเปิดเผยรายการของงานวิจัยในครั้งนี้

2. ตัวแปรตาม: ผลการดำเนินงาน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Assets : ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินประจำปี พ.ศ. 2551-2553 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและตัวแปรในการวัดค่า

การทบทวนผลงานวิจัยด้านการเปิดเผยข้อมูลพบว่างานวิจัยด้านนี้มีการศึกษากันเป็นอย่างมาก ซึ่งนักวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแตกต่างกันไป ขึ้นกับประเด็นที่นักวิจัยสนใจและวัตถุประสงค์ในการวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนใหญ่ มักจะใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Index) เป็นตัววัดระดับการเปิดเผยข้อมูลไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของ จอมขวัญ รัชตะวรรณ (2549) บุญบา นุชิตภาพ (2551) พุกษา พังจิตต์ประไพ (2551) ณัฐวรรณ ศิริธำนันท์ (2550) สุกันยา ห้วยผัด (2550) Camfferman & Cooke (2002) Meek & Robert (1995) และ Singhvi & Desai (1971)

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดกระดาษทำการของสุกันยา ห้วยผัด (2550, น. 148-149) ซึ่งใช้ข้อมูลในส่วนที่ 1 ของรายการด้านสิ่งแวดล้อม ในกระดาษทำการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูล โดยกระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ศึกษาความครอบคลุมในรายละเอียดของรายการแต่ละรายการซึ่งเป็นตัวแทนของระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ดังนั้นเพื่อให้สามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ไปทดสอบกับตัวแปรต่างๆ ได้ จึงจำเป็นต้องมีการแปลงข้อมูลเชิงคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในรูปข้อมูลที่สามารถวัดในเชิงปริมาณได้ (Quantitative Data) โดยสร้างดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Index) เพื่อใช้ประเมินเปรียบเทียบหรืออธิบายความแตกต่างในการวัดระดับของข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานประจำปี หรือเว็บไซต์ของบริษัท Coy (1995, น.121) ได้ให้คำจำกัดความของดัชนีวัดการเปิดเผยข้อมูลไว้ว่า “ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเป็นเครื่องมือที่ถูกออกแบบมาเพื่อวัดกลุ่มของรายการ โดยเมื่อคะแนนของรายการต่างๆ เหล่านี้ถูกรวมเข้าด้วยกันจะได้เป็นคะแนนรวมซึ่งแสดงถึงตัวแทนที่ชี้วัดระดับของการเปิดเผยข้อมูล”

จากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่าโดยทั่วไปการสร้างดัชนีการเปิดเผยข้อมูลจะมี 2 รูปแบบ คือ

1. ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลแบบไม่ถ่วงน้ำหนัก (Unweighted disclosure index)

ดัชนีในลักษณะนี้จะไม่คำนึงถึงน้ำหนักหรือความสำคัญของแต่ละรายการว่ามีความสำคัญต่อผู้ใช้ข้อมูลมากหรือน้อยเพียงใด แต่จะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่ารายงานทางการเงินของบริษัทที่ต้องการวัดขอบเขตหรือคุณภาพของการเปิดเผยมีรายการตามที่กำหนดไว้ในดัชนีหรือไม่ ถ้ามีรายการนี้จะให้คะแนนเท่ากับ 1 แต่ถ้าไม่มีรายการดังกล่าวจะได้คะแนนเท่ากับ 0 แล้วจึงนำคะแนนทั้งหมดมารวมกันเพื่อให้ได้ตัวแทนที่แสดงระดับหรือคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัท

2. ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted disclosure index)

ดัชนีในลักษณะนี้จะมีการกำหนดน้ำหนักความสำคัญให้กับแต่ละรายการที่อยู่ในดัชนี เนื่องจากวิธีนี้มองว่ารายการแต่ละรายการจะมีความสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูลแตกต่างกันไป โดยที่น้ำหนักของแต่ละรายการอาจถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าโดยใช้วิจารณ์ญาณของผู้สร้างเองหรืออาจใช้น้ำหนักที่มีการพัฒนาขึ้นมาในงานวิจัยในอดีต หรือใช้น้ำหนักเฉลี่ยที่ได้มาจากการส่งแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นหรือการรับรู้ของผู้ใช้ข้อมูล หลังจากนั้นน้ำหนักที่ได้จะถูกนำมาคูณกับคะแนนการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละรายการ แล้วมาหาผลรวมของทุกๆ รายการเพื่อให้ได้เป็นคะแนนรวมของการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัท (จอมขวัญ รัชตะวรรณ, 2549, น.15-16)

สำหรับการกำหนดดัชนีการเปิดเผยข้อมูลที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted disclosure index) จอมขวัญ รัชตะวรรณ (2549) กล่าวว่า มีข้อโต้แย้งจากนักวิจัยที่ทำการศึกษาในอดีตว่า ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลที่มีการถ่วงน้ำหนักนั้นมีข้อจำกัดหลายประการกล่าวคือ การกำหนดน้ำหนักให้กับแต่ละรายการต้องใช้ดุลยพินิจหรือต้องใช้วิจารณ์ญาณของแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละคนก็จะกำหนดน้ำหนักที่แตกต่างกันไปแม้จะเป็นรายการเดียวกันก็ตาม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่มีเสถียรภาพในการรับรู้น้ำหนักหรือความสำคัญของรายการประเภทเดียวกัน

เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว งานวิจัยครั้งนี้จึงใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลแบบไม่ถ่วงน้ำหนัก โดยจะไม่คำนึงถึงน้ำหนักหรือความสำคัญของแต่ละรายการว่ามีความสำคัญต่อผู้ใช้ข้อมูลมากหรือน้อยเพียงใด แต่จะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน (จอมขวัญ รัชตะวรรณ, 2549, น.15-16)

การตรวจสอบรายการที่เปิดเผย มีรายละเอียดการให้คะแนนดังนี้

- หัวข้อหลักที่ไม่มีหัวข้อย่อย หากรายการใดบริษัทได้ทำการเปิดเผย จะให้ 1 คะแนน และถ้ารายการใดไม่ได้เปิดเผยจะให้ 0 คะแนน

- หัวข้อหลักที่มีหัวข้อย่อยจะเฉลี่ยคะแนนให้กับหัวข้อย่อยทุกๆ ข้อในอัตราที่เท่ากัน คะแนนการเปิดเผยจะขึ้นอยู่กับหัวข้อย่อยที่เปิดเผย

จากนั้นคำนวณระดับการเปิดเผยข้อมูลออกมาเป็นร้อยละ ดังนี้

$$DS = \frac{AS}{MS} \times 100$$

โดย DS (Disclosure Scoring) = ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

AS (Actual Scoring) = คะแนนจริงที่บริษัทเปิดเผยข้อมูล

MS (Maximum Scoring) = คะแนนรวมสูงสุดที่แต่ละบริษัทควรจะได้รับ

ตัวอย่างการคำนวณ

บริษัท ก มีคะแนนจริงที่ได้รับเท่ากับ 10 คะแนน และมีคะแนนรวมสูงสุดที่ควรจะได้รับเท่ากับ 18 ดังนั้น

$$\text{ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม} = \frac{10}{18} \times 100 = 55.55\%$$

นำดัชนีการเปิดเผยข้อมูลที่ได้ มากำหนดระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งจากหลักเกณฑ์ของ Wallace (1988) อ้างถึงใน ฉันทวรรณ ศิริธานันท์ (2550, น.83) จะแบ่งระดับการเปิดเผยข้อมูลออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

โดย ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลที่มีค่ามากกว่า ร้อยละ 50 เป็นการเปิดเผยมาก

ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลที่มีค่าระหว่าง ร้อยละ 30-50 เป็นการเปิดเผยปานกลาง

ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลที่มีค่าน้อยกว่า ร้อยละ 30 เป็นการเปิดเผยน้อย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการดำเนินงาน การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม กับผลการดำเนินงาน โดยดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานในครั้งนี้ เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่วัดความสามารถในการทำกำไร เนื่องจากการที่องค์กรที่ดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีการเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับทราบ จะนำมาซึ่งผลดีต่อธุรกิจทั้งด้านรายได้ที่เพิ่มขึ้น และต้นทุนที่ลดลง ดังนี้

2.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพการทำกำไรจากสินทรัพย์ทั้งหมดที่กิจการมีอยู่ โดยมีสูตรคำนวณ ดังนี้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์รวมเฉลี่ย}} \times 100$$

2.2 อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น เป็นการหาผลตอบแทนในแง่ของผู้ถือหุ้นว่าเงินลงทุนที่ลงทุนไปให้ผลตอบแทนมากน้อยแค่ไหน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ย}} \times 100$$

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เพื่อบรรยายลักษณะเบื้องต้นของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และข้อมูลผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 การทดสอบความสัมพันธ์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกเดือนมาทำการวิเคราะห์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม (ตัวแปรอิสระ) กับผลการดำเนินงาน (ตัวแปรตาม) โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) สามารถแสดงเป็นตัวแบบได้ดังนี้

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{EVMD Scoring}_{it} + \mathcal{E}_{it}$$

$$ROE_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{EVMD Scoring}_{it} + \mathcal{E}_{it}$$

โดย

$$ROA = \text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของบริษัทที่ } i \text{ ณ เวลา } t$$

$$ROE = \text{อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ } i \text{ ณ เวลา } t$$

$$\beta_0 = \text{ค่าคงที่ของตัวแปรตามของบริษัท } i \text{ ณ เวลา } t \text{ เมื่อปัจจัยอื่นทุกตัวเป็นศูนย์}$$

$$\beta_1 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวแปรอิสระ (Regression Coefficient)}$$

EVMD Scoring = อัตราระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม

\mathcal{E}_a = ค่าความคลาดเคลื่อนอย่างสุ่ม

i = จำนวนบริษัท โดยมีค่าตั้งแต่ 1 – 173

t = ปีที่ 1 ถึง 3

2.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมากกับกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย โดยใช้การวิเคราะห์ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรอิสระสองกลุ่ม (Independent Samples t -test) เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Compare Means) ผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมากจะมีค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น มากกว่ากลุ่มที่เปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย สามารถแสดงเป็นตัวแทนดังนี้

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

$$\text{AVGROA}_H = \frac{\sum \text{ROA}_H}{N_H}$$

$$\text{AVGROA}_L = \frac{\sum \text{ROA}_L}{N_L}$$

โดย

AVGROA_H = ค่าเฉลี่ย ROA กลุ่มของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก

AVGROA_L = ค่าเฉลี่ย ROA กลุ่มของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย

$\sum \text{ROA}_H$ = ผลรวม ROA ของบริษัทที่ i ณ เวลา t

N_H = จำนวนบริษัทในกลุ่มของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก

N_L = จำนวนบริษัทในกลุ่มของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น

$$\text{AVGROE}_H = \frac{\sum \text{ROE}_H}{N_H}$$

$$\text{AVGROE}_L = \frac{\sum \text{ROE}_L}{N_L}$$

โดย

AVGROE_H = ค่าเฉลี่ย ROE กลุ่มของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก

AVGROE_L = ค่าเฉลี่ย ROE กลุ่มของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย

$$\sum \text{ROE}_H = \text{ผลรวม ROE ของบริษัทที่ } i \text{ ณ เวลา } t$$

$$N_H = \text{จำนวนบริษัทในกลุ่มของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก}$$

$$N_L = \text{จำนวนบริษัทในกลุ่มของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย}$$

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม(ตัวแปรอิสระ) กับผลการดำเนินงาน (ตัวแปรตาม) ในรูปของอัตราส่วน คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) ซึ่งต้องตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่ายดังนี้

- 1.1 ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีมาตรวัดเป็นระดับอันตรภาค (Interval Scale) ขึ้นไป
- 1.2 ข้อมูลของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจะต้องสุ่มมาจากประชากรที่มีการแจกแจงปกติ
- 1.3 ข้อมูลจะต้องไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง
- 1.4 ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์จะต้อง
 - 1.4.1 มีการแจกแจงแบบปกติ
 - 1.4.2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์
 - 1.4.3 มีความแปรปรวนคงที่

เมื่อตรวจสอบเงื่อนไขทุกข้อเป็นจริงแล้วนำตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่กำหนดไว้มาวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย โดยพิจารณาค่า p-value ของสถิติทดสอบ F เปรียบเทียบกับระดับนัยสำคัญที่กำหนด โดยที่ค่า p-value ของสถิติ $F <$ ระดับนัยสำคัญที่กำหนดจึงยอมรับ ยอมรับ H_1 หรือสรุปได้ว่าระดับของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน

2. การทดสอบผลต่างของค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานระหว่างกลุ่มของบริษัทจดทะเบียนฯ ที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก กับกลุ่มของบริษัทจดทะเบียนฯ ที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย เนื่องจากถ้าระดับการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสมีผลต่อการดำเนิน กลุ่มของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลมากน่าจะส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของผลดำเนินงานมากกว่ากลุ่มของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อย จากนั้นตัดกลุ่มที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลปานกลางออก เนื่องจากว่ากลุ่มนี้มีระดับการเปิดเผยข้อมูลไม่แตกต่างกันมากนัก ฉะนั้นจึงทดสอบผลต่างของค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น กลุ่มบริษัทที่มีระดับ

การเปิดเผยข้อมูลมาก กับกลุ่มที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อย เพื่อความชัดเจนในการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของข้อมูลดังกล่าวโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ผลแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรอิสระสองกลุ่ม (Independent Samples t -test) การตรวจสอบค่าสถิติทดสอบ t ใช้การทดสอบด้านเดียว ถ้าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากรแรกมากกว่าของกลุ่มประชากรที่สอง ค่าสถิติทดสอบ t ต้องเป็นบวก และพิจารณาค่านัยสำคัญ Sig. (2-Tailed) หาก 2 นำไปเปรียบเทียบกับระดับนัยสำคัญที่กำหนด ถ้าค่า Sig. (2-Tailed) หาก 2 ได้น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดแสดงว่ายอมรับสมมติฐานดังกล่าว คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากรแรกมากกว่าของกลุ่มประชากรที่สอง

บทที่ 4

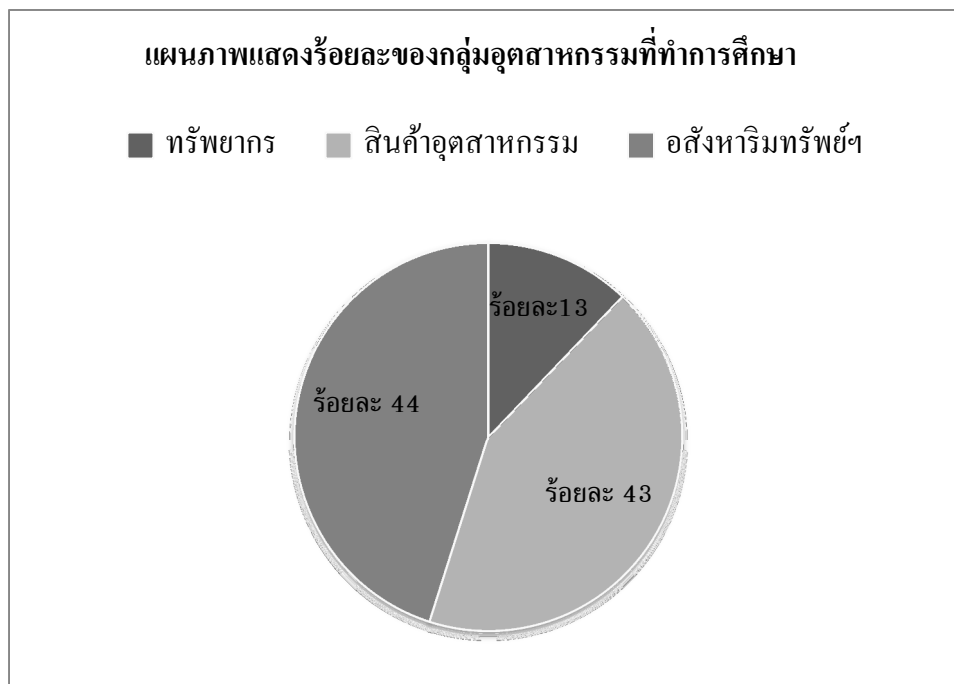
ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (บริษัทจดทะเบียนฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนฯ กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Index) เพื่อวัดระดับของการเปิดเผยข้อมูล และใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นเครื่องมือในการวัดผลการดำเนินงาน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้แยกได้เป็น 1) การศึกษาจำนวนและระดับของการเปิดเผยข้อมูล 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานของบริษัท และ 3) เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมากและน้อย สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามาจากข้อมูลทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจดทะเบียนฯ ซึ่งได้มีการเปิดเผยต่อสาธารณะผ่านช่องทางรายงานประจำปีของบริษัท รายงานด้านสิ่งแวดล้อม และแบบรายงานข้อมูลประจำปี (รายงาน 56-1) โดยมีผลการศึกษาดังนี้

4.1 ภาพรวมการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทในกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ถึงปี พ.ศ. 2553 เพื่อให้บริษัททั้งหมดที่ทำการศึกษาอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน โดยได้ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในหมวดกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมนี้มีการดำเนินธุรกิจต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ นอกจากนั้นยังได้ยกเว้นบริษัทจดทะเบียนที่ถูกเพิกถอนและบริษัทที่เพิ่งจดทะเบียนเข้ามาใหม่ในปี พ.ศ. 2551 จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้จำนวนประชากรที่ใช้

ศึกษาในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 525 ปีบริษัท แยกเป็นกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจำนวน 234 ปีบริษัท (ร้อยละ 44) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 228 ปีบริษัท (ร้อยละ 43) และกลุ่มทรัพยากรอื่นจำนวน 63 ปีบริษัท (ร้อยละ 13)

ภาพประกอบ 4.1 ร้อยละของกลุ่มอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษา

ตารางที่ 4.1 แสดงระดับคะแนนการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามปีที่ทำการศึกษา

ปี พ.ศ.	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย
2551	9.98	0.67	3.83
2552	10.18	0.82	3.99
2553	10.81	0.82	4.05

ตารางที่ 4.1 แสดงระดับคะแนนของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามปีที่ทำการศึกษา พบว่าปี 2553 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับการเปิดเผยข้อมูลสูงสุด (4.05) ในขณะที่ปี พ.ศ. 2551 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับการเปิดเผยข้อมูลต่ำสุด (3.83) จะสังเกตเห็นได้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.2 แสดงระดับคะแนนการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม และปี
 ที่ทำการศึกษา

ปี พ.ศ.	ทรัพยากร			สินค้าอุตสาหกรรม			อสังหาริมทรัพย์		
	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด	เฉลี่ย	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด	เฉลี่ย	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด	เฉลี่ย
2551	14.83	3.91	8.83	12.50	0	5.06	13.55	0	4.18
2552	14.83	3.91	8.96	13.30	0	5.38	13.55	0	4.31
2553	14.83	3.91	9.01	13.30	0	5.28	13.55	0	4.59

ตารางที่ 4.2 แสดงระดับคะแนนการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษา พบว่ากลุ่มทรัพยากรมีคะแนนเฉลี่ยของระดับการเปิดเผยข้อมูลสูงสุดทั้ง 3 ปี (8.83 ในปี พ.ศ. 2551, 8.96 ในปี พ.ศ. 2552 และ 9.01 ในปี พ.ศ. 2553) รองลงมาคือกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (5.06 ในปี พ.ศ. 2551, 5.38 ในปี พ.ศ. 2552 และ 5.28 ในปี พ.ศ. 2553) โดยที่กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีคะแนนเฉลี่ยของระดับการเปิดเผยข้อมูลต่ำสุด (4.18 ในปี พ.ศ. 2551, 4.31 ในปี พ.ศ. 2552 และ 4.59 ในปี พ.ศ. 2553) จะสังเกตเห็นได้ว่าทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมีแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.3 แสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมจำแนกตามรายการที่เปิดเผย

รายการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม	ปี พ.ศ. 2551	ปี พ.ศ. 2552	ปี พ.ศ. 2553
1. การอธิบายถึงการดำเนินการของบริษัทเกี่ยวกับการลดมลพิษและรักษาสิ่งแวดล้อม	.365	.349	.375
2. การปรับปรุง รักษาหรือบูรณะสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกระทำของบริษัท	.238	.241	.245
3. ข้อมูลทางการเงินด้านหนี้สินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	.053	.056	.056
4. ข้อมูลทางการเงินที่ใช้ไปเกี่ยวกับการลดมลพิษและการรักษาสิ่งแวดล้อม	.039	.033	.031
5. กระบวนการและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	.091	.091	.097
6. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	.120	.120	.131
7. แนวทางนโยบายหรือแผนงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	.554	.571	.577
8. การจัดการเกี่ยวกับวัตถุดิบเหลือใช้จากการผลิต	.274	.269	.257
9. การติดตาม การตรวจสอบ และประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม	.309	.320	.320
10. การจัดตั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม	.177	.183	.206
11. บทบาทของบริษัทต่อชุมชนในด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม	.240	.280	.274
12. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการดำเนินงานของบริษัท	.960	.909	.960
13. ปัจจัยเสี่ยงและความเสี่ยงต่อการดำเนินธุรกิจอันเนื่องมาจากประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม	.200	.234	.217
14. ข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	.909	.926	.920

รายการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม	ปี พ.ศ. 2551	ปี พ.ศ. 2552	ปี พ.ศ. 2553
15. วัตถุประสงค์การจัดตั้งบริษัท เป้าหมายการดำเนินงานและกลยุทธ์ของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม	.200	.217	.229
16. การได้รับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม	.274	.286	.280
17. รางวัลหรือประกาศนียบัตรการรับรองด้านสิ่งแวดล้อม	.097	.097	.097
18. การกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อม	.135	.143	.139

ตารางที่ 4.4 แสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามรายการที่เปิดเผยของกลุ่มอุตสาหกรรม

รายการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม	ปี พ.ศ. 2551			ปี พ.ศ. 2552			ปี พ.ศ. 2553		
	ทรัพยากร	สินค้าอุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์	ทรัพยากร	สินค้าอุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์	ทรัพยากร	สินค้าอุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์
1. การอธิบายถึงการดำเนินการของบริษัทเกี่ยวกับการลดมลพิษและรักษาสิ่งแวดล้อม	.924	.004	.269	.933	.004	.231	.933	.004	.279
2. การปรับปรุง รักษาหรือบูรณะสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกระทำของบริษัท	.524	.003	.156	.512	.003	.172	.512	.003	.172

รายการเปิดเผยข้อมูลด้าน สิ่งแวดล้อม	ปี พ.ศ. 2551			ปี พ.ศ. 2552			ปี พ.ศ. 2553		
	ทรัพยากร	สินค้า อุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์	ทรัพยากร	สินค้า อุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์	ทรัพยากร	สินค้า อุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์
3. ข้อมูลทางการเงินด้านหนี้สิน เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	.317	.000	.000	.317	.001	.000	.317	.001	.000
4. ข้อมูลทางการเงินที่ใช้ไปเกี่ยวกับ การดมลพิษและการรักษา สิ่งแวดล้อม	.000	.001	.026	.000	.001	.016	.000	.001	.010
5. กระบวนการและเทคโนโลยีการ ผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	.000	.002	.038	.000	.002	.064	.000	.002	.007
6. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุ ภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	.286	.002	.026	.429	.002	.013	.429	.007	.038
7. แนวทางนโยบายหรือแผนงาน การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	.667	.007	.538	.667	.007	.590	.667	.005	.590
8. การจัดการเกี่ยวกับวัตถุดิบเหลือ ใช้จากการผลิต	.286	.005	.167	.286	.005	.154	.333	.005	.141
9. การติดตาม การตรวจสอบ และ	.619	.005	.141	.667	.006	.154	.667	.006	.167

รายการเปิดเผยข้อมูลด้าน สิ่งแวดล้อม	ปี พ.ศ. 2551			ปี พ.ศ. 2552			ปี พ.ศ. 2553		
	ทรัพยากร	สินค้า อุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์	ทรัพยากร	สินค้า อุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์	ทรัพยากร	สินค้า อุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์
ประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม									
10. การจัดตั้งหน่วยงานด้าน สิ่งแวดล้อม	.190	.003	.115	.190	.003	.128	.190	.003	.154
11. บทบาทของบริษัทต่อชุมชนใน ด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม	.571	.002	.218	.619	.003	.256	.619	.003	.282
12. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อัน เนื่องมาจากการดำเนินงานของ บริษัท	1.000	.010	.128	1.000	.010	.138	1.000	.010	.154
13. ปัจจัยเสี่ยงและความเสี่ยงต่อ การดำเนินธุรกิจอันเนื่องมาจาก ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม	.619	.003	.038	.619	.004	.090	.619	.004	.090
14. ข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้อง เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	1.000	.011	.962	1.000	.011	.987	1.000	.013	.974
15. วัตถุประสงค์การจัดตั้งบริษัท เป้าหมายการดำเนินงานและกล	.429	.003	.115	.429	.003	.128	.429	.003	.167

รายการเปิดเผยข้อมูลด้าน สิ่งแวดล้อม	ปี พ.ศ. 2551			ปี พ.ศ. 2552			ปี พ.ศ. 2553		
	ทรัพยากร	สินค้า อุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์	ทรัพยากร	สินค้า อุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์	ทรัพยากร	สินค้า อุตสาหกรรม	อสังหาริมทรัพย์
ยุทธศาสตร์ของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อม									
16. การได้รับรองมาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อม	.524	.005	.141	.476	.004	.179	.476	.004	.179
17. รางวัลหรือประกาศนียบัตรการ รับรองด้านสิ่งแวดล้อม	.190	.001	.064	.238	.002	.064	.238	.002	.064
18. การกำหนดมาตรฐาน สิ่งแวดล้อม	.509	.002	.038	.540	.002	.047	.540	.002	.047

ตารางที่ 4.3 แสดงรายการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม 18 รายการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ถึง 2553 พบว่า ในภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มอุตสาหกรรม ที่ได้ทำการศึกษา มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของบริษัทมากที่สุด (.960 ในปี พ.ศ. 2551, .909 ในปี พ.ศ. 2552 และ .960 ในปี พ.ศ. 2553) รองลงมาคือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม(.909 ในปี พ.ศ. 2551, .926 ในปี พ.ศ. 2552 และ .920 ในปี พ.ศ. 2553) ส่วนรายการข้อมูลทางการเงินที่ใช้ไปเกี่ยวกับการลดมลพิษและการรักษาสิ่งแวดล้อมต่ำสุด (.039 ในปี พ.ศ. 2551, .033 ในปี พ.ศ. 2552 และ .031 ในปี พ.ศ. 2553)

ตารางที่ 4.4 แสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามรายการที่เปิดเผยของกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่าในปี พ.ศ. 2551 กลุ่มทรัพยากร มีการเปิดเผยรายการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของบริษัท และข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่ารายการเปิดเผยอื่นๆ ในขณะที่รายการข้อมูลทางการเงินที่ใช้ไปเกี่ยวกับการลดมลพิษ และการรักษาสิ่งแวดล้อมและกระบวนการและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นรายการที่มีการเปิดเผยน้อยกว่ารายการอื่นๆ สำหรับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ นั้นพบที่มีการเปิดเผยรายการเกี่ยวกับข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่ารายการเปิดเผยอื่นๆ ขณะที่รายการข้อมูลทางการเงินด้านหนี้สินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นรายการที่มีการเปิดเผยน้อยกว่ารายการอื่นๆ

ในปี พ.ศ. 2552 พบว่า กลุ่มทรัพยากร มีการเปิดเผยรายการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของบริษัทและข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่ารายการเปิดเผยอื่นๆ ในขณะที่รายการข้อมูลทางการเงินที่ใช้ไปเกี่ยวกับการลดมลพิษและการรักษาสิ่งแวดล้อมและกระบวนการและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นรายการที่มีการเปิดเผยน้อยกว่ารายการอื่นๆ ซึ่งรายการเปิดเผยดังกล่าวเป็นรายการเปิดเผยเดียวกันกับปีที่ผ่านมา สำหรับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม มีการเปิดเผยรายการเกี่ยวกับข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสูงกว่ารายการเปิดเผยอื่นๆ ซึ่งรายการข้อมูลทางการเงินด้านหนี้สินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและข้อมูลทางการเงินที่ใช้ไปเกี่ยวกับการลดมลพิษและการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นรายการที่มีการเปิดเผยน้อยกว่ารายการอื่นๆ ในขณะที่กลุ่มอสังหาริมทรัพย์ มีการเปิดเผยรายการเกี่ยวกับข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่ารายการเปิดเผย

อื่นๆ ส่วนรายการข้อมูลทางการเงินด้านหนี้สินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นรายการที่มีการเปิดเผยน้อยกว่ารายการอื่นๆ

ปี พ.ศ. 2553 พบว่า กลุ่มทรัพยากร มีการเปิดเผยรายการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการดำเนินงานของบริษัทและข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีการเปิดเผยมากกว่ารายการเปิดเผยอื่นๆ ในขณะที่รายการข้อมูลทางการเงินที่ใช้ไปเกี่ยวกับการลดมลพิษและการรักษาสิ่งแวดล้อมและกระบวนการและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นรายการที่มีการเปิดเผยน้อยกว่ารายการอื่นๆ ซึ่งรายการเปิดเผยดังกล่าวเป็นรายการเปิดเผยเดียวกันกับสองปีที่ผ่านมา สำหรับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม มีการเปิดเผยรายการเกี่ยวกับข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่ารายการเปิดเผยอื่นๆ ขณะที่รายการข้อมูลทางการเงินด้านหนี้สินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและข้อมูลทางการเงินที่ใช้ไปเกี่ยวกับการลดมลพิษและการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นรายการที่มีการเปิดเผยน้อยกว่ารายการอื่นๆ ในขณะที่กลุ่มอสังหาริมทรัพย์ มีการเปิดเผยรายการเกี่ยวกับข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่ารายการเปิดเผยอื่นๆ ขณะที่รายการข้อมูลทางการเงินด้านหนี้สินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมน้อยเป็นรายการที่มีการเปิดเผยน้อยกว่ารายการอื่นๆ

จากการพิจารณารายการการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจำนวน 18 รายการของกลุ่มอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาทั้ง 3 ปี พบว่าบริษัทในกลุ่มที่ทำการศึกษาเลือกเปิดเผยรายการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและข้อบังคับทางกฎหมายมากที่สุด สำหรับรายการที่เกี่ยวข้องกับรายการทางการเงินและหนี้สินเป็นรายการที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการดำเนินงาน (ROA และ ROE)

กลุ่มอุตสาหกรรม	ปี พ.ศ. 2551		ปี พ.ศ. 2552		ปี พ.ศ. 2553	
	ROA	ROE	ROA	ROE	ROA	ROE
ทรัพยากร	6.96	5.18	9.63	11.70	10.32	11.40
สินค้าอุตสาหกรรม	6.05	1.27	4.03	-4.44	8.52	3.82
อสังหาริมทรัพย์	5.14	1.69	4.92	-9.78	6.65	2.90
รวม	5.76	1.93	5.10	-4.88	7.90	4.32

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ โดยผลการดำเนินงานดังกล่าววัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) จากการพิจารณาผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มที่ทำการศึกษาทั้ง 3 ปีพบว่าทั้งอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) (1.93 มีความแตกต่างกันทั้ง 3 ปีที่ทำการศึกษา)

เมื่อพิจารณาในระดับกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่ากลุ่มทรัพยากรมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) สูงสุดทั้ง 3 ปี รองลงมาคือกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และ อสังหาริมทรัพย์ ตามลำดับ จะสังเกตเห็นได้ว่ากลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร มีผลการดำเนินงานดีขึ้น (6.96 ในปี 2551, 9.63 ในปี พ.ศ. 2552 และ 10.32 ในปี พ.ศ. 2553) ในขณะที่กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ ผลการดำเนินงานยังคงมีความผัน เช่นเดียวกับอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) โดยกลุ่มทรัพยากรมีผลการดำเนินงานโดยเฉลี่ยเฉลี่ยสูงสุด ทั้ง 3 ปี รองลงมาคือกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และ อสังหาริมทรัพย์ ตามลำดับ และสังเกตเห็นได้ว่ากลุ่มทรัพยากร มีการดำเนินงานดีขึ้น (5.18 ในปี พ.ศ. 2551, 11.70 ในปี พ.ศ. 2552 และ 11.40 ในปี พ.ศ. 2553) ในขณะที่กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ ผลการดำเนินงานยังคงมีความผันผวน

จากการพิจารณาผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มที่ทำการศึกษาพบว่าผลการดำเนินงานมีความแตกต่างกันตามประเภทของอุตสาหกรรม โดยผลการดำเนินงานของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์มีความผันผวนตลอดทั้ง 3 ปีที่ทำการศึกษา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้พยายามหาข้อสรุปของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานตามคำถามวิจัย 3 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวโดยได้จำแนกคำถามวิจัยออกเป็นประเด็นของจำนวนบริษัทและระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงาน และผลกระทบของระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ต่างกันต่อผลการดำเนินงาน

คำถามวิจัยที่ 1 : จำนวนบริษัทและระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม

คำถามวิจัยนี้กำหนดขึ้นเพื่อศึกษาถึงจำนวนและระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทในกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างโดยใช้กระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Scoring Sheet) ตามแนวคิดของศุภกันยา ห้วยผัด (2550) มีสมมติฐานการวิจัย 2 ข้อดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1A: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวนมากกว่าร้อยละ 50 มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน

ข้อมูลแสดงขนาดของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่าทุกบริษัทที่ทำการศึกษามีความพยายามที่จะเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จะสังเกตได้จากจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลมาก (มากกว่าร้อยละ 50) เพิ่มขึ้นจาก 26 บริษัทในปี พ.ศ. 2551 เป็น 31 บริษัทในปี พ.ศ. 2553) ในขณะที่จำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อย (น้อยกว่าร้อยละ 30) ลดลงจาก 108 บริษัทในปี พ.ศ. 2551 เหลือ 101 บริษัทในปี พ.ศ. 2553

สมมติฐานการวิจัยที่ 1B: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 50

ตารางที่ 4.7 แสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมชี้ให้เห็นว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 50 ลดลงประมาณร้อยละ .06 (จากร้อยละ 65.1 ในปี พ.ศ. 2551 เหลือ ร้อยละ 64.5 ในปี พ.ศ. 2553) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่ากลุ่มทรัพยากรมีระดับการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 65.1 ในปี พ.ศ. 2551 เป็น 65.8 ในปี พ.ศ. 2553 เช่นเดียวกับกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 61.1 ในปี พ.ศ. 2551 เป็นร้อยละ 61.7 ในปี พ.ศ. 2553 สำหรับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมระดับการเปิดเผยข้อมูลมีแนวโน้มที่ลดลงจากร้อยละ 69.2 ในปี พ.ศ. 2551 เป็น 66.1 ในปี พ.ศ. 2553 เมื่อพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่รองลงมาพบว่ากลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีระดับการเปิดเผยข้อมูลในระดับปานกลางเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 36.5 เป็น 37.3 ในขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ มีระดับการเปิดเผยข้อมูลในระดับดังกล่าวลดลง ถึงแม้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูล

ของกลุ่มทรัพยากรและอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจะเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่การเพิ่มขึ้นดังกล่าวยังไม่สามารถชดเชยระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ลดลงถึงร้อยละ 3.1 ของกลุ่มบริษัทสินค้าอุตสาหกรรมได้ ทำให้การเปิดเผยข้อมูลในระดับโดยรวมตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ทำการศึกษาลดลง

จากคำถามวิจัยที่ 1 ที่ตั้งไว้เพื่อหาคำตอบในเรื่องของจำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล และระดับการเปิดเผยข้อมูลที่สูงกว่าร้อยละ 50 พบว่าบริษัทที่ทำการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มอุตสาหกรรมในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา แต่ระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าร้อยละ 50 นั้นลดลงโดยเป็นผลมาจากการเปลี่ยนระดับการเปิดเผยข้อมูลของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมจากระดับมากไปยังระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.6 แสดงขนาดของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและจำนวนของบริษัท

กลุ่มอุตสาหกรรม/ปี	รวม			กลุ่มทรัพยากร			กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม			กลุ่มอสังหาริมทรัพย์		
	2551	2552	2553	2551	2552	2553	2551	2552	2553	2551	2552	2553
มาก (มากกว่าร้อยละ50)	26	27	31	12	13	13	8	10	10	6	4	8
ปานกลาง (ร้อยละ30-50)	41	46	43	2	1	1	23	24	24	16	21	18
ต่ำ (น้อยกว่าร้อยละ30)	108	102	101	7	7	7	45	42	42	56	53	52
รวม	175	175	175	21	21	21	76	76	76	78	78	78

ตารางที่ 4.7 แสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม/ปี	รวม			อุตสาหกรรมทรัพยากร			สินค้าอุตสาหกรรม			อสังหาริมทรัพย์		
	2551	2552	2553	2551	2552	2553	2551	2552	2553	2551	2552	2553
มาก (มากกว่าร้อยละ50)	65.1	65.4	64.5	65.1	65.4	65.8	69.2	68.7	66.1	61.1	62.2	61.7
ปานกลาง (ร้อยละ30-50)	36.4	37.0	36.4	35.6	34.7	34.7	36.5	37.9	37.3	37.2	38.2	37.3
ต่ำ (น้อยกว่าร้อยละ30)	18.2	18.3	18.2	22.5	22.3	22.3	14.5	15.1	15.1	17.7	17.4	17.1

คำถามวิจัยที่ 2 : ระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงาน

คำถามวิจัยนี้กำหนดขึ้นเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของบริษัทกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างโดยใช้ระดับการเปิดเผยข้อมูลจากกระดาษทำการตามแนวคิดของศุภกันยา ห้วยผัด (2550) ในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นตัววัดผลการดำเนินงาน และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 2A: ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงาน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานในตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินงานทั้ง 3 ปีที่ทำการศึกษาและไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ถึงแม้ว่าผลการวิเคราะห์ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กันก็ตามแต่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานทั้ง 3 ปี แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงสนับสนุนกัน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์รวม (ROA) ทั้ง 3 ปี เป็น .115 ในปี พ.ศ. 2551, .064 ในปี พ.ศ. 2552 และ .067 ในปี พ.ศ. 2553 และระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) เป็น .087 ในปี พ.ศ. 2551, .075 ในปี พ.ศ. 2552 และ .016 ในปี พ.ศ. 2553 ตามลำดับ

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่า กลุ่มทรัพยากรในปี พ.ศ. 2551 ระดับการเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .641) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .662) ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2552 และ ปี พ.ศ.

2553 ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของกลุ่มทรัพยากรมีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินงานในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นไปในลักษณะที่สนับสนุนกัน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์รวม (ROA) เป็น .049 ปี พ.ศ. 2552 และ .320 ปี พ.ศ. 2553 และระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) เป็น .087 ในปี พ.ศ. 2552 และ .201 ในปี พ.ศ. 2553

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในช่วงเวลา 3 ปีที่ทำการวิจัยพบว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว

จากคำถามวิจัยที่ 2 ที่ตั้งไว้เพื่อหาคำตอบในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มที่ทำการศึกษาและไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มทรัพยากร สินค้าอุตสาหกรรม และอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

ตารางที่ 4.8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน	รวม				ทรัพยากร				สินค้าอุตสาหกรรม				อสังหาริมทรัพย์			
	<i>B</i>	β	R^2	<i>p</i>	<i>B</i>	<i>B</i>	R^2	<i>p</i>	<i>B</i>	β	R^2	<i>p</i>	<i>B</i>	β	R^2	<i>p</i>
ROA ₂₅₅₁	.063	.115	.013	.129	.355	.641	.411	.002*	-.010	-.017	.000	.881	-.015	-.024	.001	.835
ROA ₂₅₅₂	.039	.064	.004	.403	.021	.049	.002	.834	.045	.063	.004	.587	-.043	-.060	.004	.602
ROA ₂₅₅₃	.038	.067	.004	.380	.115	.320	.102	.157	.021	.032	.001	.781	-.006	-.009	.000	.937
ROE ₂₅₅₁	.147	.087	.008	.252	.528	.662	.438	.001*	.154	.082	.007	.480	-.023	-.011	.000	.923
ROE ₂₅₅₂	.255	.075	.006	.324	.056	.087	.008	.707	.252	.101	.010	.387	.003	.006	.000	.958
ROE ₂₅₅₃	.035	.016	.000	.838	.163	.201	.040	.383	-.104	-.041	.002	.728	-.019	-.007	.000	.950

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำถามวิจัยที่ 3 : การเปิดเผยข้อมูลที่ต่างกันกับผลการดำเนินงาน

คำถามวิจัยนี้กำหนดขึ้นเพื่อศึกษาผลกระทบของระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ต่างกันกับผลการดำเนินงานของบริษัทกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง โดยใช้ระดับการเปิดเผยข้อมูลจากกระดาษทำการตามแนวคิดของศุกันยา ห้วยผัด (2550) ในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นตัววัดผลการดำเนินงาน และใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของประชากรอิสระ (Independent Sample *t*-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 3A: ผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก (มากกว่าร้อยละ 50) สูงกว่าผลการดำเนินงานของบริษัทที่ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย (น้อยกว่าร้อยละ 30)

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก (มากกว่าร้อยละ 50) กับผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อย (น้อยกว่าร้อยละ 30) ในตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่าไม่มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างผลการดำเนินงานของทุกกลุ่มอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาทั้ง 3 ปีและไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันทำให้ผลการดำเนินงานแตกต่างกัน

จากคำถามวิจัยที่ 3 ที่ตั้งไว้เพื่อหาคำตอบในเรื่องของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันกับผลการดำเนินงานสามารถสรุปได้ว่าไม่พบความแตกต่างของผลการดำเนินงานที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลมาก (มากกว่าร้อยละ 50) กับบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อย (น้อยกว่าร้อยละ 30) และไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันทำให้ผลการดำเนินงานของกลุ่มทรัพยากร สินค้าอุตสาหกรรม และอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาดังกล่าว

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูล
สิ่งแวดล้อม สูงกับกลุ่มที่เปิดเผยต่ำ

ผลการดำเนินงาน	กลุ่มที่มีการเปิดเผยมาก	กลุ่มที่มีการเปิดเผยน้อย	+/-	<i>t</i>
ROA ₂₅₅₁	7.495	4.869	2.626	1.165
ROA ₂₅₅₂	5.263	4.151	1.112	.464
ROA ₂₅₅₃	9.061	6.617	2.444	1.164
ROE ₂₅₅₁	6.622	-1.405	8.027	1.673
ROE ₂₅₅₂	2.857	-10.719	13.576	1.524
ROE ₂₅₅₃	9.169	1.739	7.430	1.236

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

คำถามวิจัย	สมมติฐานการวิจัย	ทิศทางความสัมพันธ์	สรุปผล
1. จำนวนบริษัทและระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม	1A: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวนมากกว่าร้อยละ 50 มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน	จำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยร้อยละ 50 ยังมีจำนวนน้อยอยู่เมื่อเทียบกับจำนวนบริษัททั้งหมดที่ศึกษา	ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
1. จำนวนบริษัทและระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม	1B: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (มากกว่าร้อยละ 50)	ระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าร้อยละ 50 มีแนวโน้มลดลง	ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
2. ระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงาน	2A: ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงาน	ทิศทางเดียวกัน (+)	ปฏิเสธสมมติฐาน
3. การเปิดเผยข้อมูลที่ต่างกันกับผลการดำเนินงาน	3A: ผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก (มากกว่าร้อยละ 50) สูงกว่าผลการดำเนินงานของบริษัทที่ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย (น้อยกว่าร้อยละ 30)	ทิศทางเดียวกัน (+)	ปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาบริษัทกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยมีคำถามวิจัยและสมมติฐานในการวิจัยซึ่งได้มีการพัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัยอภิปรายผล ให้ข้อเสนอแนะถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมทั้งแนะนำถึงแนวทางการวิจัยที่ควรทำต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยใช้กระดาษทำการในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม ใช้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นเครื่องมือในการวัดผลการดำเนินงาน โดยผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

คำถามวิจัยที่ 1 : จำนวนบริษัทและระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม

คำถามวิจัยนี้ได้กำหนดขึ้นเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับจำนวนบริษัทที่ทำการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและระดับการเปิดเผยของบริษัทดังกล่าวโดยใช้กระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Scoring Sheet) ของศุภกันยา ห้วยผัด (2550) มีสมมติฐานการวิจัย 2 ข้อดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1A: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวนมากกว่าร้อยละ 50 มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน

ผลการศึกษาในเรื่องจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลและระดับการเปิดเผยข้อมูลพบว่าจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลมาก (มากกว่าร้อยละ 50) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (จาก 26 บริษัท

ในปี พ.ศ. 2551 เป็น 31 บริษัทในปี พ.ศ. 2553) โดยระดับการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดมีความใกล้เคียงกันทั้ง 3 ปีที่ทำการศึกษา (65.1 ในปี พ.ศ. 2551 65.4 ในปี พ.ศ. 2552 และ 64.5 ในปีพ.ศ. 2553) โดยกลุ่มทรัพยากรมีจำนวนบริษัทที่เปิดเผยสูงสุดทั้ง 3 ปี เมื่อเปรียบเทียบจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลมาก (มากกว่าร้อยละ 50) กับจำนวนบริษัททั้งหมดที่มีการเปิดเผยข้อมูลพบว่าจำนวนของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากยังคงมีน้อยกว่าร้อยละ 50 ของบริษัททั้งหมด อย่างไรก็ตามจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในระดับดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 15 ในปี พ.ศ. 2551 เป็นร้อยละ 18 ในปี พ.ศ. 2553)

สมมติฐานการวิจัยที่ 1B: บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 50

ผลการศึกษารายบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลมาก (มากกว่าร้อยละ 50) ในภาพรวมทั้ง 3 ปีที่ทำการศึกษา พบว่าขนาดของระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 50 ลดลงเพียง .06 (จากร้อยละ 65.1 ในปี พ.ศ. 2551 เหลือ ร้อยละ 64.5 ในปี พ.ศ. 2553) แต่เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่ากลุ่มทรัพยากรมีระดับการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 65.1 ในปี พ.ศ. 2551 เป็น 65.8 ในปี พ.ศ. 2553 เช่นเดียวกับกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างซึ่งมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 61.1 ในปี พ.ศ. 2551 เป็นร้อยละ 61.7 ในปี พ.ศ. 2553 อย่างไรก็ตามสำหรับกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมระดับการเปิดเผยข้อมูลมีที่ลดลงจากร้อยละ 69.2 ในปี พ.ศ. 2551 เป็น 66.1 ในปี พ.ศ. 2553 แม้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลของกลุ่มทรัพยากรและอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจะเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่การเพิ่มขึ้นดังกล่าวยังไม่สามารถชดเชยระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ลดลงถึงร้อยละ 3.1 ของกลุ่มบริษัทสินค้าอุตสาหกรรมได้ ทำให้การเปิดเผยข้อมูลมาก (มากกว่าร้อยละ 50)โดยรวมตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ทำการศึกษาลดลง

คำถามวิจัยที่ 2: ระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงาน

คำถามวิจัยนี้กำหนดขึ้นเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของบริษัทกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยใช้ระดับการเปิดเผยข้อมูลจากกระดาษทำการตามแนวคิดของศุภกันยา ห้วยผัด (2550) ในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นตัววัดผลการดำเนินงาน และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 2A: ระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงาน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างกับผลการดำเนินงานสรุปได้ว่าไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลและผลการดำเนินงานในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แม้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้ง 3 ปีที่ทำการศึกษาจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม แต่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวได้แสดงถึงความสัมพันธ์ในเชิงลบสนุนกัน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานในระดับอุตสาหกรรมพบว่ากลุ่มทรัพยากรเพียงกลุ่มเดียวสำหรับปี พ.ศ. 2551 ระดับการเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .662) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2552 และ ปี พ.ศ. 2553 อย่างไรก็ตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นไปในลักษณะที่สนับสนุนกันทั้ง 3 ปีที่ทำการศึกษา สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในช่วงเวลา 3 ปีที่ทำการวิจัยพบว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว

คำถามวิจัยที่ 3: ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ต่างกันกับผลการดำเนินงาน

คำถามวิจัยนี้กำหนดขึ้นเพื่อศึกษาถึงผลกระทบของระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ต่างกับผลการดำเนินงานของบริษัทกลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างโดยใช้ระดับการเปิดเผยข้อมูลจากกระดาษทำการตามแนวคิดของศุภกันยา ห้วยผัด (2550) ในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทน

ต่อผู้ถือหุ้น (ROE) เป็นตัววัดผลการดำเนินงาน และใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของประชากรอิสระ (Independent Sample *t*-test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 3A: ผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก (มากกว่าร้อยละ 50) สูงกว่าผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมน้อย (น้อยกว่าร้อยละ 30)

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก (มากกว่าร้อยละ 50) กับผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อย (น้อยกว่าร้อยละ 30) ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างผลการดำเนินงานของทุกกลุ่มอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษาทั้ง 3 ปี ซึ่งผลดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันทำให้ผลการดำเนินงานแตกต่างกัน

5.2 การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาจำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและระดับการเปิดเผย

จากวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมโดยใช้กระดาษทำการการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม (Disclosure Scoring Sheet) ของบริษัทจดทะเบียน กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง พบว่าทุกบริษัทที่ทำการศึกษามีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก (มากกว่าร้อยละ 50) มีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยที่ระดับการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในช่วงที่ใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีจำนวนบริษัทที่ทำการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด กลุ่มอสังหาริมทรัพย์มีจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด ซึ่งลักษณะของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไปตามประเภทอุตสาหกรรมที่พบจากการศึกษาในครั้งนี้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงกษา พึ่งจิตต์ประไพ (2551) และ Stanwick & Stanwick (2006) ที่พบถึงความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจากกลุ่มอุตสาหกรรมที่ต่างกัน งานวิจัยนี้ได้พบด้วยว่าจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในระดับมากนั้นยังคงมีจำนวนน้อยอยู่

ผลจากการวิจัยในประเด็นของจำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลและระดับของการเปิดเผยสะท้อนให้เห็นว่าบริษัทนั้นได้ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

โดยที่ระดับการเปิดเผยข้อมูลและรายการที่บริษัทเลือกที่จะเปิดเผยขึ้นอยู่กับประเภทของอุตสาหกรรม ยิ่งไปกว่านั้นลักษณะการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวยังคงเป็นแบบสมัครใจและยังไม่มีรูปแบบการรายงานที่เป็นมาตรฐานจึงทำให้บริษัทสามารถเลือกที่จะเปิดเผยข้อมูลที่ประเมินแล้วว่า เป็นรายการที่ได้รับความสนใจจากสาธารณชน หรือเป็นรายการที่บริษัทอื่นๆในกลุ่มเดียวกันเปิดเผย และจะเป็นประโยชน์กับองค์กรถ้ามีการเปิดเผยรายการเหล่านั้น เช่น รายการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมกับการดำเนินงานและข้อบังคับทางกฎหมายในขณะที่บริษัทจะเลือกเปิดเผยรายการที่เกี่ยวข้องกับรายการทางการเงินน้อยที่สุด เช่น รายการทางการเงินและหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดการเปิดเผยข้อมูล และนโยบายของตลาดหลักทรัพย์รวมทั้งงานวิจัยอื่นๆที่ผ่านมาว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมนั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียที่มีต่อบริษัทในเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อม อีกทั้งผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียซึ่งกล่าวไว้ในเรื่องของหน้าที่บริษัทที่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียและทฤษฎีความชอบธรรมซึ่งได้เน้นถึงการปฏิบัติขององค์กรเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการยอมรับจากสังคม

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงาน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานยังไม่สามารถสรุปได้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลจะมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มที่ทำการศึกษา เมื่อพิจารณาในแต่ละอุตสาหกรรมพบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2551 ของกลุ่มทรัพยากรเท่านั้น ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างทั้ง 3 ปีที่ทำการศึกษา ซึ่งผลดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Patten (2002) และบุษบา นุชิตภาพ (2551) ที่พบว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมไม่สามารถอธิบายผลการดำเนินงานของบริษัทได้ ถึงแม้ว่าจะไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานก็ตาม แต่ความสัมพันธ์ที่เป็นบวกได้ส่งสัญญาณที่ดีต่อบริษัทในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะกลุ่มทรัพยากรที่พบว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของบริษัท

ผลจากการวิจัยในประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นว่าผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชนเริ่มรับรู้และให้

ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจจะผลให้ผลการดำเนินงานดีขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งข้อสรุปนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Connelly & Limpaphayom (2004) ที่พบว่าผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมนั้นสนับสนุนผลการดำเนินงานในระยะยาวของบริษัท ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต้องอาศัยเวลาเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่ได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนั้นแล้วผลกระทบจากความผันผวนทางเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและระดับโลกต่อผลการดำเนินงาน เช่น การล่มสลายของสถาบันการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2552 และ 2553 และอุทกภัยในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2553 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทในช่วงเวลาดังกล่าว

3. ผลการศึกษาของผลกระทบการเปิดเผยข้อมูลที่ต่างกันกับผลการดำเนินงาน

ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมาก (มากกว่าร้อยละ 50) กับบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อย (น้อยกว่าร้อยละ 30) โดยการวิเคราะห์ผลแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรสองกลุ่ม (Independent Samples *t*-test) ไม่พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยมากกับกลุ่มบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยน้อย ซึ่งผลวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชิตภาพ (2551) จากผลวิจัยดังกล่าวทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลจะทำให้ผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่ทำการศึกษามีความแตกต่างกัน

แม้ว่าผลการศึกษาในเรื่องระดับการเปิดเผยข้อมูลชี้ให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทที่ทำการศึกษาได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้นแต่ผลการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นนั้นยังไม่ได้ส่งผลต่อการดำเนินงานของบริษัทอย่างชัดเจน ปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายได้ก็คือระยะเวลาที่ผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชนตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูล ลักษณะการเปิดเผยที่ยังเป็นแบบสมัครใจ และสภาพเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงสภาพเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2551 ถึง 2553 พบว่าเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบไปทั่วโลก เหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองและการเกิดอุทกภัยในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2553 ส่งผลกระทบต่ออย่างสำคัญต่อการดำเนินงานของบริษัทในช่วงเวลาดังกล่าว ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าการที่ไม่พบความแตกต่างของผลการดำเนินงานระหว่างบริษัท 2 กลุ่มที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลต่างกันอาจจะเนื่องมาจากผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสาเหตุดังกล่าว

5.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

5.3.1 ประโยชน์เชิงทฤษฎี

ผลจากการวิจัยในประเด็นของจำนวนบริษัทที่ทำการเปิดเผยข้อมูลและระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารของบริษัทตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและผลกระทบของเรื่องดังกล่าวต่อภาพลักษณ์และผลการดำเนินงานของบริษัท จึงใช้ช่องทางการเปิดเผยข้อมูลแบบสมัครใจในการสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชนได้รับทราบถึงข้อมูลดังกล่าวและเพื่อลดการขัดแย้งของชุมชนรอบ ๆ สถานประกอบการ ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวคิดการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Concept) ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) ทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory)

แม้ว่าผลการวิจัยของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานยังต้องอาศัยงานวิจัยเพิ่มเติมเพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจนก็ตาม แต่ทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงานได้ชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่บริษัทควรที่จะปฏิบัติและจะส่งผลดีต่อบริษัทในระยะยาว

5.3.2 ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น โดย

1. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการศึกษาถึงความเหมาะสมในการออกกฎระเบียบและมาตรฐานการรายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของผู้ลงทุน
2. สภาวิชาชีพบัญชีสามารถนำผลจากการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานการรายงานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้น และ
3. กรมสรรพากรสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้พิจารณาถึงความเป็นไปได้สำหรับผลประโยชน์ทางภาษีที่จะให้แก่บริษัทที่ดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการสนับสนุนให้บริษัทที่มีการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

5.4 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในงานวิจัย

งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และผลการวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อเสนอให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อบริษัทที่ทำการเปิดเผยข้อมูล ผู้มีส่วนได้เสีย และสาธารณชน จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆได้ดังนี้

5.4.1 ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. งานวิจัยฉบับนี้ไม่ได้ศึกษาถึงการเปิดเผยข้อมูลของทุกกลุ่มบริษัท อย่างไรก็ตามในปัจจุบันบริษัทหลาย ๆ แห่งได้ให้ความสนใจด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังนั้นผลการศึกษาที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้อาจนำไปใช้ได้เฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยได้เลือกทำการวิจัยเท่านั้น และ

2. ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ซึ่งเป็นตัววัดผลการดำเนินงานในระยะสั้น (1 ปี) และระยะเวลาที่ใช้ทำการวิจัยเป็นเพียง 3 ปี อย่างไรก็ตามระดับการเปิดเผยข้อมูลอาจจะใช้เวลามากกว่า 1-3 ปีเพื่อที่จะตอบสนองต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้นผู้ใช้ข้อมูลจากงานวิจัยในครั้งนี้ควรคำนึงถึงเรื่องข้อจำกัดของระยะเวลาและตัววัดผลการดำเนินงานดังกล่าวด้วย

5.4.2 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเป็นเรื่องสำคัญและกำลังได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับองค์กร อย่างไรก็ตามการที่องค์กรจะได้รับการยอมรับในเรื่องดังกล่าวจากผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชนนั้นยังคงต้องอาศัยเวลาและการปฏิบัติในเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อมขององค์กรอย่างต่อเนื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชนได้รับรู้ถึงความสำคัญของการดูแลสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่องค์กรได้ปฏิบัติเพื่อดูแลในเรื่องดังกล่าว ผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชนเองต้องตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบของสิ่งแวดล้อมต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน และควรใช้ข้อมูลการเปิดเผยสิ่งแวดล้อมเพื่อประกอบการตัดสินใจในการสนับสนุนองค์กรที่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวด้วย

5.4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับผลการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนได้เสีย และสาธารณชนต้องใช้เวลาในการรับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น

ในงานวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรจะขยายระยะเวลาการศึกษาออกไปเป็น 5 ปี ถึง 10 ปี และใช้ตัววัดผลการดำเนินงานในระยะยาวเช่น Tobin's Q หรือผลตอบแทนของราคาหุ้น (Market Adjusted Stock Price Returns) และอัตราส่วนราคาหุ้นต่อกำไร (Price to Earnings Ratio : P/E Ratio) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบในระยะยาวของระดับการเปิดเผยข้อมูลต่อผลการดำเนินงาน หรืออาจจะนำเสนอผลจากการวิจัยในเรื่องผลกระทบของระดับการเปิดเผยข้อมูลกับมูลค่าของกิจการนอกจากนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือกระดาษทำการการเปิดเผยข้อมูลเพียงอย่างเดียว จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารระดับสูงจะเลือกเปิดเผยข้อมูลเฉพาะในรายการที่เป็นประโยชน์ต่อบริษัทมากกว่ารายการเปิดเผยอื่นๆ ตัวอย่างเช่น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของบริษัท หรือข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แต่จะไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวเงิน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มการสัมภาษณ์ในเชิงลึกเพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของผู้บริหารระดับสูงเกี่ยวกับแนวคิดในการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และศึกษาถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตลอดถึงความเป็นไปได้ในการกำหนดการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมออกเป็นกฎ หรือพระราชบัญญัติแทนการเปิดเผยโดยสมัครใจ

อย่างไรก็ตามผลสรุปของงานวิจัยนี้นำมาซึ่งคำถามที่สำคัญว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมนั้นทำไปเพื่อประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชนอย่างแท้จริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงแค่เครื่องมือในการสร้างภาพให้กับบริษัทและผู้บริหารระดับสูงของบริษัทเท่านั้น

บรรณานุกรม

- กรณีการ สิทธิดำรงค์. (2550). ปัจจัยที่ผลักดันและสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โครงการปริญญาโททางการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิตติมา อัครนุพงศ์. (2555). การบัญชีสิ่งแวดล้อม (Environmental Accounting). สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2555, จาก <http://utcc2.utcc.ac.th/vraccountant/index.php?mod=Knowledge&file=saraview&saraID=9>
- คณะทำงานส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน. (2551). เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม. สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 1, กุมภาพันธ์). กรุงเทพฯ: ไอคอนพริ้นติ้ง
- จอมขวัญ รัชตะวรรณ. (2549). การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัทในอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการ การวิจัยเชิงประจักษ์ : บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวรรณ ศิริชนันท์. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2545) เทคนิคการวิเคราะห์งบการเงินบริษัทจดทะเบียน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ส่วนสิ่งพิมพ์ ฝ่ายสื่อสารองค์กร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2555). การกำกับบริษัทจดทะเบียน. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2555, จาก http://www.set.or.th/th/regulations/supervision/listed_disclosure_p5.html
- ธิดา พุดขยายกร. (2549). การเปิดเผยนโยบายการรักษาสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โครงการปริญญาโททางการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- นิตยา วงศ์กันันท์วัฒนา, วิไลลักษณ์ แสงอรุณ, วรณศิลป์ ทิมเข้มประเสริฐ และวันดี อ้อดปัญญา. (2547, กรกฎาคม-กันยายน). การเปรียบเทียบขนาดของการเปิดเผยข้อมูลนโยบายสิ่งแวดล้อมของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 103, 15-36.
- นิพันธ์ เห็น โชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2552). *ทฤษฎีการบัญชี*. กรุงเทพฯ : หจก.ทีพีเอ็นเพรส.
- บุษบา นุชิตภาพ. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในดัชนี 100 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิติพร แหวนทอง. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะเฉพาะกับคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของสถาบันการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรนภา ธีระกุล. (2555). *นักบัญชีกับสิ่งแวดล้อม*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2555, จาก <http://www.hu.ac.th/academic/article/Ac/Ponapa.htm>
- พุกษา พึ่งจิตต์ประไพ. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง*. การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิพัฒน์ นนทนาธรณ์. (2553). *การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร : การสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี : ริงค์ บีคอนด์ บู้คส์.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. (2555). *CSR ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2555, จาก <http://164.115.5.66/newsletter/enews33/Nov2007/CSR.htm>
- มนตรี ช่วยชู. (2539). *การนำเสนอรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย : การวิจัยเชิงประจักษ์*. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลภา จูติเมธากุล. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ*. การศึกษาด้วยตนเองโครงการปริญญาโททางการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ศุกันยา ห้วยผัด. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. (2555). *นิยามความหมายของ CSR*. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2555, จาก <http://www.csri.or.th/knowledge/csr/193>
- สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. (2555). *พัฒนาการ ปัญหาและแนวทางการทำ CSR ของบริษัทจดทะเบียนไทย*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.csri.or.th/knowledge/csr/185>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (มปป.) *มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 การนำเสนองบการเงิน* (น.13). กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.อีฟวิ้ง จำกัด.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. *การบัญชีบริหาร : การวิเคราะห์งบการเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : แมคกรอ-ฮิล.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2555). *ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท*. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2555, จาก http://www.sec.or.th/laws_notification/file_dw_th/secact_codify.pdf.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2555). *รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553*. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2555, จาก http://www.onep.go.th/eia/page2/Index_EIA002.html.
- อนันตชัย ยูประถม. (2550, พฤศจิกายน-ธันวาคม). CSR จากแนวคิดสู่วิชิปฏิบัติ. *วารสาร Productivity World*, 17(71), 25-30.
- อังคณา อรินพไพบูลย์. (2548). *การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อิสริย์ โชว์วิวัฒนา. (2553, พฤษภาคม-มิถุนายน). บทบาทนักบัญชี : การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม. *วารสารกรมบัญชีกลาง*, 51(03), 47-51.
- อุปพันธ์ ทวีผล. (2543). *การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาการพัฒนาแบบการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาด*

หลักสูตรฯแห่งประเทศไทย. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย.

- Ahmad, N. N., & Suliman, M. (2004). Environmental disclosures in Malaysian annual report : A Legitimacy theory perspective. *International Journal of Commerce & Management Indiana* . Vol. 14(1), 44-58.
- Brammer, S., & Pavelin, S. (2006, September-October). Voluntary environmental disclosures by Large UK companies. *Journal of Business Finance & Accounting*, 33, (7-8), 1168-1188.
- Buchholz, R. A. (1998). *Principles of environmental management: The greening of business*. New Jersey : Prentice Hall.
- Camfferman, K., & Cooke, T. E. (2002, January). An analysis of disclosure in the annual reports of U.K. and Dutch companies. *Journal of International Accounting Research*, 1, 3-31.
- Cho, C.H., & Patten, D.M. (2007). The role of environmental disclosures as tools of legitimacy : A research note. *Accounting, Organizations and Society*, 32, 639-647.
- Connelly, J.T., & Limpaphayom, P. (2004). Environmental Reporting and Firm Performance : Evidence from Thailand. *The Journal of Corporate Citizenship*, 13, 137-149.
- Cormier, D., & Gordon, I.M. (2001). An examination of social and environmental reporting strategies. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 14, 587-617.
- Cowen, S.S., Ferreri, L.B., & Parker, L.D. (1987) The impact of corporate characteristics on social responsibility disclosure : A Typology and frequency-based analysis. *Accounting, Organizations and Society* 12, 111-122.
- Coy, D.V. (1995). *A Public Accountability Index for Annual Reporting by NZ Universities*. Doctoral Thesis, University of Waikato, New Zealand.
- De Villiers, C., & Van Staden, C.J. (2006). Can less environmental disclosure have a legitimizing effect? Evidence from Africa. *Accounting, Organizations and Society*, 31 : 763-781.
- Deegan, C., & Gordon, B. (1996). A Study of the environmental disclosure practices of Australian corporations. *Accounting and Business Research*, 26(3), 187-199.

- Deegan, C., & Rankin, M. (1996). Do Australian companies report environmental news objectively? : An analysis of environmental disclosures by firms prosecuted successfully by the Environmental Protection Authority. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 9, 50-67.
- Deegan, C., & Rankin, M. (1997). The materiality of environmental information to users of annual reports. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 10, 562-583.
- Gray, R., Bebbington, J., & Walters, D. (1994). *Accounting for The Environment* . Canada : Markus Wiener Publisher.
- Gray, R., Kouhy, R., & Lavers, S. (1995). Methodological themes constructing a research database of social and environmental reporting by UK companies. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 8, 325-345.
- Hall, J.A., & Leung, S. (2002). *An exploratory investigation into the corporate social disclosure of selected New Zealand companies*. Retrieved 23 May, 2012, from <http://www.accountancy.massey.ac.nz/docs/Discussion%20Paper/211.pdf>.
- Haniffa, R.M., & Cooke, T.E. (2005). The impact of culture and governance on corporate social reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 24, 391-430.
- Hasseldine, J., Salama, A.I., & Toms, S. (2005). Quantity versus Quality: The impact of environmental disclosures on the reputations of UK plcs. *British Accounting Review*, 37 (2), 231-248.
- Healy, P. M., & Palepu, K.G. (2001) Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A Review of the Empirical Disclosure Literature. *Journal of Accounting and Economics*, 31, 405-440.
- Mangos, N.C., and Lewis, N.R. (1995). A socio-economic paradigm for analyzing manager's accounting choice behavior. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 8, 38-62.
- McWilliams, A., & Siegel, D. (2001). Corporate social responsibility: A theory of the firm perspective. *Academy of Management Review*, 26(1), 117-127.

- Meek, G.K., Roberts, C.B. & Gray, S.J. (1995). Factors influencing voluntary annual report disclosures by US, UK and Continental European Multinational corporations. *Journal of International Business Studies*, 26, 555-572.
- O'Donovan, G. (2001). Environmental disclosures in the annual report extending the applicability and predictive power of legitimacy theory. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol.15(3), 344-371.
- Patten, D.M. (2002). The relation between environmental performance and environmental disclosure : A research note. *Accounting, Organizations and Society* 27, 763-773.
- Perry, M., & Sheng, T.T. (1999, January). Act overview of trends related to environmental reporting in Singapore. *Environmental Management and Health*. Vol. 10(5), 310-320.
- Roberts, R. (1992). Determinants of corporate Social responsibility disclosure : An application of stakeholder theory. *Accounting, Organizations and Society* 17(6), 595-612.
- Singhvi, S.S., & Desai, H. (1971). An empirical analysis of the quality of corporate financial disclosure. *The Accounting Review*, 46, 129-138.
- Smith, J.V.D.L., Adhikari, A., and Tondkar, R.H. (2005). Exploring differences in social disclosures internationally : A stakeholder perspective. *Journal of Accounting and Public*, 24, 123-151.
- Stanwick, P., & Stanwick, S. (2006, March). Corporate environment disclosures : A longitudinal study of Japanese firms. *Journal of American Academy of Business Cambridge. Hollywood*, Vol.9(1), 1-7.
- Suttipun, M., & Stanton, P. (2011). *Determinates of Environmental Report in Corporate Annual Report of The Stock Exchange of Thailand (SET)*. Retrieved 23 May, 2012, from http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1867823.
- Tilt, C.A. (2001, May). The content and disclosure of Australian corporate environmental policies. *Accounting, Auditiong & Accountability Journal*, Vol. 14(2), 190-212.

Tsoutsoua, M. (2004). *The Performance Effects Transparency and Disclosure, and Board of Directors : The case of SET100 Thailand. Doctoral Dissertation, Joint DBA Program.* Chulalongkorn University.

Wilmshurst, T. D., & Frost, G. R. (2000). Corporate environmental reporting : A test of legitimacy theory. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. Vol.13(1), 10-26.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

กระดาษทำการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

ชุดที่.....

กระดาษทำการตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กลุ่มอุตสาหกรรม.....

ชื่อบริษัท.....ได้คะแนน.....

รายการ	ปี 2551				ปี 2552				ปี 2553			
	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน
การลดมลพิษและการปรับปรุงรักษาสิ่งแวดล้อม				[.....]				[.....]				[.....]
1. การอธิบายถึงการดำเนินการของบริษัทเกี่ยวกับการลดมลพิษและรักษาสิ่งแวดล้อม												
1.1 การลดมลพิษทางอากาศ	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
1.2 การบำบัดน้ำเสีย	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
1.3 การทำลายขยะ	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
1.4 การลดมลพิษทางเสียงและกลิ่น	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
1.5 การวิเคราะห์ปริมาณสารมลพิษ และของเสีย	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	

รายการ	ปี 2551				ปี 2552				ปี 2553			
	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน
2. การปรับปรุง รักษาหรือบูรณะสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกระทำของบริษัท				[.....]				[.....]				[.....]
2.1 ทางอากาศ	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
2.2 ทางน้ำ	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
2.3 การฟื้นฟูสภาพที่ดิน	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
2.4 การปรับปรุงเพื่อความสวยงามด้านทัศนียภาพ	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม												
3. ข้อมูลทางการเงินด้านหนี้สินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม				[.....]				[.....]				[.....]
3.1 การรับรู้การประมาณการหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
3.2 การประเมินความเสี่ยงของหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
3.3 การเปิดเผยเกี่ยวกับหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	

รายการ	ปี 2551				ปี 2552				ปี 2553			
	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน
4. ข้อมูลทางการเงินที่ใช้ไปเกี่ยวกับการดมลพิษและการรักษาสิ่งแวดล้อม				[.....]				[.....]				[.....]
4.1 ค่าใช้จ่ายในปัจจุบันหรือปีที่ผ่านมาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
4.2 ใช้จ่ายการลงทุนในปัจจุบันหรือปีที่ผ่านมาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
4.3 การวางแผนการจ่ายค่าใช้จ่ายในอนาคตเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
4.4 การวางแผนรายจ่ายการลงทุนในอนาคตเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
การวิจัยและพัฒนา												
5. กระบวนการและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
6. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]

รายการ	ปี 2551				ปี 2552				ปี 2553			
	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่ เกี่ยวข้อง	รวม คะแนน	เปิดเผย	ไม่ เปิดเผย	ไม่ เกี่ยวข้อง	รวม คะแนน	เปิดเผย	ไม่ เปิดเผย	ไม่ เกี่ยวข้อง	รวม คะแนน
การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม												
7. แนวทาง นโยบาย หรือแผนงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
8. การจัดการเกี่ยวกับวัตถุดิบเหลือใช้จากการผลิต	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
9. การติดตาม การตรวจสอบ และประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
10. การจัดตั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมแยกต่างหาก	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
11. บทบาทของบริษัทต่อชุมชนในด้านกิจกรรมสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
ความเสี่ยงและผลกระทบต่อบริษัทด้านสิ่งแวดล้อม												
12. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการดำเนินของบริษัท	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
13. บัญชีเสี่ยงและความเสี่ยงต่อการดำเนินธุรกิจอันเนื่องมาจากประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
14. ข้อพิพาทหรือการถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]

รายการ	ปี 2551				ปี 2552				ปี 2553			
	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เกี่ยวข้อง	รวมคะแนน
เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายด้านสิ่งแวดล้อม												
15. วัตถุประสงค์การจัดตั้งบริษัท เป้าหมายการดำเนินงาน และกลยุทธ์ของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
16. การได้รับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
17. รางวัลหรือประกาศนียบัตรการรับรองด้านสิ่งแวดล้อม	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]	☐	☐	☐	[.....]
18. การกำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม				[.....]				[.....]				[.....]
18.11การวัดผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่กำหนด	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
18.12การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนด	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	
18.13การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนด	☐	☐	☐		☐	☐	☐		☐	☐	☐	

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้เขียน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางภัทรรณ piegelทอง

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5410521327

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บัญชีบัณฑิต	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	2539

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ผู้จัดการอาวุโสฝ่ายบัญชีและการเงิน

บริษัท ท็อปโกลฟ์ เมคคอส (ไทยแลนด์) จำกัด

188 หมู่ที่ 5 ตำบลสำนักขาม อำเภอสะเอา จังหวัดสงขลา 90320

ผลงานการตีพิมพ์/ผลงานทางวิชาการ

ภัทรรณ piegelทอง. (2556, 25 พฤษภาคม). ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษาบริษัท กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง. (การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 5 ประจำปี 2556, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).